

V šolo!

Te dni so šole spet odprle svoja vrata. Marsikomu med nami bo novo šolsko leto prineslo, poleg razbremenitve, ker bodo otroci nekaj ur v varstvu učiteljev v šoli, tudi kup novih, dodatnih obremenitev in dolžnosti. Treba bo otroke voziti ali spremljati v šolo, pomagati pri pisanju domačih nalog in ponašljanju snovi, hoditi na roditeljske sestanke. Za višje razrede bomo morda celo sami morali kako lekcijo ponoviti, da bomo potem lahko nastopili dovolj učeni pred otroki. Čas hiti, daleč so že leta, ko smo sami obiskovali šole, in danes se ob vse bolj razvijajoči se znanosti učijo tudi veliko znanj in veščin, ki jih nekoč skoraj še poznali nismo. Zato bo začetek šole v malem tudi ponoven začetek šole za nas vse.

Se več. Morda bi ob tem, ko otroci spet začnejo novo šolsko leto, tudi mi vsi znova pomislili na naše splošno, posebno in vsakodnevno lastno izobraževanje. Veliko je danes govora o tem, da znanost in tehnologija silno hitro napreduje, medtem ko izobraževanje zaostaja. Telega razkoraka ne sme biti v družbi, ki hoče biti socialistična in hkrati mednarodno gospodarsko konkurenčna. Izobraževanje odraslih je danes v vsem svetu, celo v najbolj industrijsko razvitih deželah, nujna potreba in tako rekoč dnevno geslo. Vprašanje je samo, koliko to zamisel in tam izvršujejo. Lahko bi rekli samokritično tudi za nas: izvršujemo! Najbrž še vse premalo in premalo temeljito, premalo zagnano, premalo vsebinsko. Tudi tu, bodimo si odkriti, še vse prepogosto igrajo vlogo zunanji formalni razlogi: statistika organizacij, prestiž. Toda znanje je nekaj, kar bi nas moralo mikati že samo po sebi. Jasno je tudi, da bomo z večjim znanjem, z višjimi kvalifikacijami lahko koristili sebi in svoji delovni organizaciji.

Ali ste že pogledali po svojih personalnih kartončkih? Ste pregledali možnosti, ki jih imate pri nadaljevanju študija (ob delu). Malokatera družba na svetu nudi toliko gnotne in moralno zakonske pomoči pri učenju, kot prav naša in malokatera delovna organizacija toliko naglašja, kot prav naše združeno podjetje, ki potrebuje večše delavce in strokovnjake. Zato, da lahko prodajamo znanje! Zato te priložnosti izkoristimo! Dokončajmo nedokončane izobrazbe, z voljo sezimo po višjih! Oblik za to je dovolj! Pravilo: kolikor znaš toliko veljaš; naj se potrdi slej ali prej tudi pri nas samih. Še posebej naj to pravilo pride do izraza pri samoupravljalcih, saj ne more biti res demokratičen in gospodarsko smotrnega samoupravljanja, če samoupravljalci ne bodo vedeli za kaj gre v ekonomiki in politiki. Niso pa brez razloga na lepkih obratne zaščite pri delu tudi upodobili glave delavca in zapisali: Tu, v glavi vsakega delavca, se začne boj proti nesrečam pri delu.

V končnem seštevku bo v celotni delovni organizaciji veljal samo seštevke skupnega znanja nas vseh. In tudi to spoznanje bi morala biti visoka šola za nas vse.

Mara Ovsenik

Z BESEDAMI — DA, Z DEJANJI — NE...

Te besede, ki jih je na prvi seji Odbora za spremljanje uresničevanja Zakona o združenem delu v SOZD Iskra minuli torek izrekel sekretar sveta Zveze komunistov ZP Iskra Stane Preskar, nikakor ne veljajo za večino Iskrinih temeljnih in delovnih organizacij, kljub temu pa so bile umestne, saj ponekod niso storili domala skoraj ničesar pri usklajevanju svojih samoupravnih aktov z zakonom o združenem delu.

Prva seja odbora je bila namenjena predvsem imenovanju predsednika in namestnika odbora ter dogovoru delegatov o programu dela v prihodnje. Za predsednika odbora so soglasno izvolili predsednika Skupščine ZP Iskra Vladimirja Klavsca, za njegovega namestnika pa predsednika sindikata Iskra Commerce Jožeta Oblaka. Predlog za kandidaturu je dalo vodstvo Iskrinih družbenopolitičnih organizacij.

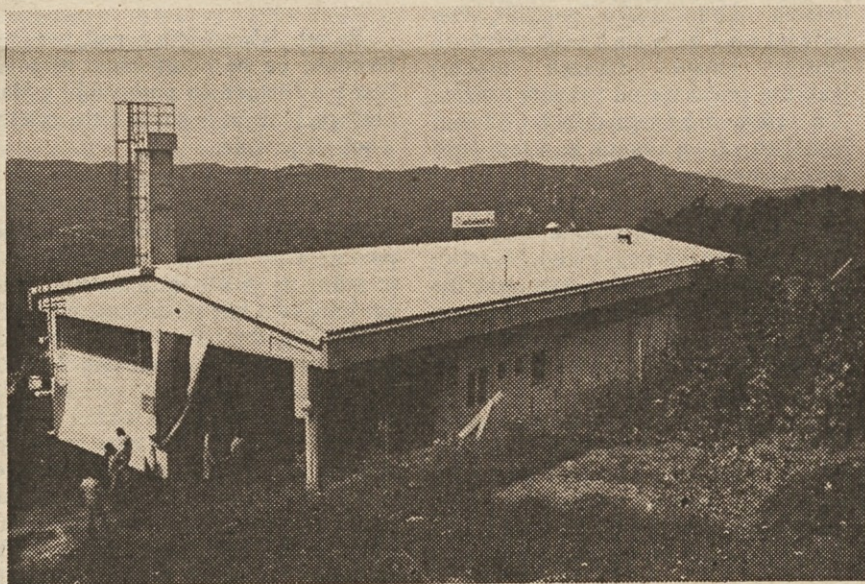
Kot že rečeno, so se delegati na prvem zasedanju dogovorili o programu dela odbora v prihodnje. Tako so med drugim sklenili, da bodo predsedniki komisij za spremljanje uresničevanja zakona o združenem delu v posameznih delovnih organizacijah že na

drugi seji poročali o uspehih, oz. problemih. Na tej seji bodo že obravnavali in usklajevali tudi pripombe k osnutkom tez za samoupravne sporazume o samoupravni organiziranosti temeljnih in delovnih organizacij ter Iskre kot celote.

Na seji so delegati poudarili, da problematika nikakor ni lahka, da v nekaterih delovnih organizacijah prihaja do precejšnjih problemov pri oblikovanju novih samoupravnih sporazumov, in da so marsikje že precej prekoračili roke. Prav zato so menili, da stoji pred Odborom odgovorna naloga. Delegati so obsodili tudi tiste, ki zavestno ali pa nezavedno zavirajo postopek obravnavanja in sprejemanja osnutkov tez. Ponekod prihaja tudi do takšnih nepravilnosti, da bi lahko, kot so poudarili, začeli nekatere odgovorne ljudi že klicati na odgovornost.

Prve seje odbora so se poleg delegatov udeležili tudi predstavniki poslovnega kolegija, med njimi direktor področja za stike z javnostjo Boštjan Barborič in direktor področja za organizacijo Erik Vrenko ter vodstvo družbenopolitičnih organizacij SOZD Iskra.

L.D.

Novi Iskrin obrat v najzahodnejšem delu naše domovine — v vasi Lig v Brdih.

INDUSTRIJA AVTOELEKTRIČNIH IZDELKOV

In želje so postale resničnost

Ponedeljek, 5. september 1977 bo ostal zapisan z velikimi črkami v zgodovini Iskre—Industrije avtoelektričnih izdelkov Nova Gorica. Ta dan je namreč stekla proizvodnja vzbujalnih tuljav za Tovarno velikih zaganjalnikov v najzahodnejšem predelu naše domovine v obmejni vasi Lig v Brdih, v novozgrajenem sodobnem obratu.

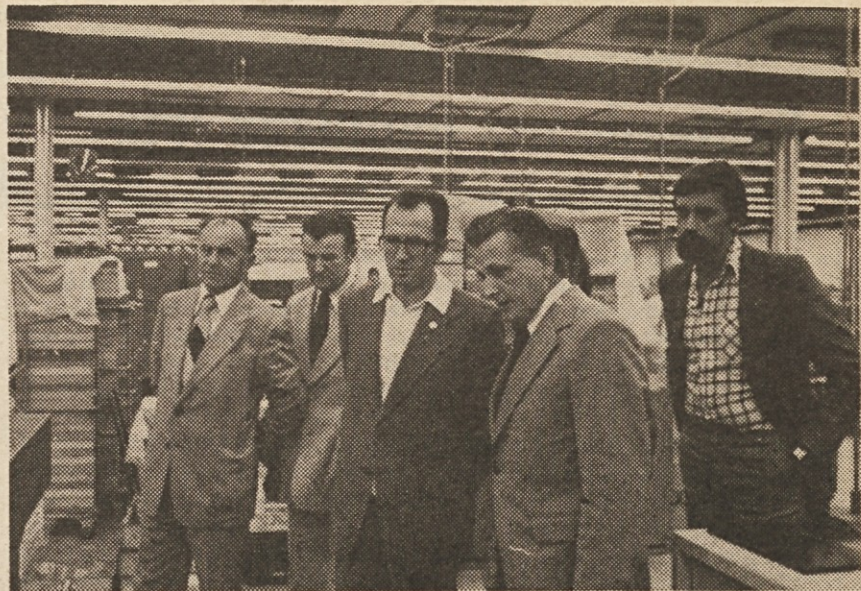
Pred novim obratom, ki daje tej odročni vasi izredno usklajeno podobo s hišami, obnovljenimi od potresnih sunkov, so se začeli že zgodaj zjutraj zbirati domačini, saj nihče ni hotel zamuditi svečanega trenutka — začetek nove zgodovine temu kraju. Prebivalci te krajevne skupnosti so morali vse do danes iskati zaposlitev v dolini, v mestih, daleč od svojih rojstnih hiš, saj druge možnosti niso imeli. Z njihovim odhodom je pričela vas izumirati, kmetije so ostale neobdelane, na vas se je vrinjalo dolgočasje.

To in še marsikaj drugega je opazil tudi kolektiv Iskre—Avtoelektrike, ki se ni nikoli zapiral samo v dvoriščne okvire, pač pa je širokih rok ponudil svojo proizvodnjo kovinskemu podjetju Trenta Bovec (TOZD — Vžigalne tuljave) in tolminskemu AET. Ob prenosu dela proizvodnje v ti dve TOZD je vzklila misel o izgradnji obrata na Ligu. Ta misel je v ponedeljek postala resničnost v zadovoljstvo nas vseh, tako članov kolektiva

Iskre—Avtoelektrike, kot tudi domačinov, predvsem pa delavk, ki so v ponedeljek začele z navijanjem tuljav.

Uvodno besedo pred pričetkom proizvodnje je imel direktor tovarne velikih zaganjalnikov Aleksander Bušen. V imenu domačinov, delavk in delavcev, ki so pričeli z delom v tem lepem obratu pa je spregovoril predsednik Krajevne skupnosti Lig Tone Jerončič, ki je med drugim dejal: „Prav gotovo nam ni potrebno posebej poudarjati, da smo današnji dan priča trenutku, ko se bo začela nova zgodovina našemu kraju. Ni še dolgo tega, ko smo bili vsi skupaj skoraj prepričani, da ni mogoče dati našemu kraju novega utripa življenja, kakršnega smo vsi iskali drugje, v dolini, v mestih, daleč od naših domačij. Med nami je bilo le malo takih, ki smo si upali pomisliti, da je našemu kraju še možno dati novo podobo, novo življenje.“

(Nadaljevanje na 2. strani)

Predsednik Izvršnega sveta SRS Andrej Marinc je v sredo, 7. septembra, ko se je v spremstvu Milice Ozbič in Pavla Gantarja mudil v Kranju, obiskal tudi našo tovarno telekomunikacij na Laborah. Gostom je proizvodnjo razkazal glavni direktor Industrije telekomunikacij, elektronike in elektromehanike Aleksander Mihev.

ISKRA COMMERCE

Komunisti o aktualnih vprašanjih

Teze o samoupravni organiziranosti godne za razpravo

V spodnji sejni sobi Iskrine stolpnice je bil v torek, 6. septembra, sestanek sveta ZK Iskra Commerce, na katerem naj bi verificirali predlog tez o samoupravni organiziranosti DO I. C. skladno z zakonom o združenem delu ter se dogovorili za organizacijo temeljite in čimprejše javne razprave. Na seji je bilo prisotnih 21 od skupno 24 članov sveta ZK iz enot Iskra Commerce po vsej državi, preostali trije pa so bili zaradi službene zadržanosti opravičeno odsotni. Seji je prisostvoval tudi sekretar sveta ZK SOZD Iskra Stane Preskar.

Po uvodnih besedah sekretarja sveta ZK I. C. Jerneja Kuhariča je širšo obrazložitev predlaganih tez najprej podal Franček Mirtič, pomočnik glavnega direktorja I. C. Delovna organizacija Iskra Commerce naj bi po tem predlogu tez imela v bodoče šest temeljnih organizacij združenega dela in dve delovni skupnosti.

Bodoča organiziranost Iskra Commerce ni pomembno vprašanje samo delavcev te delovne organizacije, pač

pa vseh TOZD Iskre, zaradi česar je bil predlog tez izdelan šele zdaj. Predlog tez obeta nove družbenoekonomske odnose, kar je pomembnejše od same nove oblike organiziranosti.

V razpravo so posegli Boris Lasič, Jože Oblak, Velimir Bilbija, Sava Ranković in drugi, iz njihovih izvajanj pa je bilo razbrati, da so predlagane teze za novo samoupravno organiziranost Iskra Commerce godne za javno razpravo. Le-ta naj bo izčrpna in temeljita, glede na časovno stisko pa naj bi stekla čimprej in dobro organizirano.

Javna razprava naj bi zlasti odpravila še nekatere dileme in nejasnosti, vendar se ne bi smela preveč zavleči, zlasti pa zaradi tega ne bi smelo trpeti tržno delovanje.

Kljub nekaterim dilemam so predlagane teze na seji sveta ZK Iskra Commerce dobile politično verifikacijo in po bližnji seji delavskega sveta IČ bo stekla javna razprava.

Zaradi pomembnosti bomo teze objavili tudi v našem listu.

— C —

INDUSTRIJA ELEMENTOV ZA ELEKTRONIKO

Slavnost v Mokronogu

Praznik občine Trebnje so proslavili tudi v Mokronogu — Odkrit veličasten spomenik Upornika, delo Jožeta Volariča

Ob prazniku občine Trebnje je bilo v počastitev ustanovitve Gubčeve brigade v občinskem okviru več slovesnosti, med njimi tudi v Mokronogu, sedežu naše TOZD Elektroliti. Tako je bila 3. t. m. popoldne najprej odkrita spominska plošča Klubu študentov mirenke doline na Domu svobode v Mokronogu, takoj zatem pa osrednja proslava te krajevne skupnosti pred lepo novo osnovno šolo „Jančka Mevžlja“. Prisostvovali so ji tudi predstavniki pobratenih občin Ilijaša iz SR BiH ter Obrenovca iz SR Srbije. Slavnostnemu govoru predsednika ZB in sekretarja krajevne organizacije ZK v Mokronogu Toneta Krašovca je sledil krajši, a prisrčen kulturni program. V njem so sodelovali recitatorji in pevski zbor tamkajšnje osnovne šole ter deklški pevski zbor iz Ilijaša.

Osrednja točka sporeda pa je bilo vsekakor odkritje spomenika Upornika, dela Jožeta Volariča. Priznani ustvarjalec varjenih kovinskih plastik iz Kranja je predsednik društva likovnikov Istre. Omenjeni spomenik v nadnaravni velikosti je izdelal na pobudo predsednika tabora likovnih samostanikov v Trebnjem, kjer je nedavno sodeloval z razstavo svojih stvaritev. „Kip Upornika je simbol upora slovenskega naroda proti nasilju,“ nam je na radovedna vprašanja ob njegovem odkritju pojasnil avtor. Torej ne gre samo za likovno upodobitev Matije Gubca kot smo sprva menili.

Ko smo si kip dodobra ogledali z vseh strani, smo mimogrede izvedeli še to, da so sredstva za njegovo postavitev prispevali člani krajevne skupnosti in delovnih organizacij v občini Trebnje. Prispevek naše TOZD Elektroliti je vsled pomanjkanja finančnih sredstev znašal 8 delovnih dni posameznih članov kolektiva, s čimer je

po svojih močeh pripomogla k postavitvi spomenika.

Ta lep primer sodelovanja med našo TOZD in KS Mokronog me je vzpodbudil, da sem se pri Tonetu Krašovcu pozanimala, kako je tudi sicer z njihovim sodelovanjem, v vsakdanjem življenju. Predsednik KS je ob tej priliki za naše glasilo takole opisal povezavo TOZD Elektroliti s svojo krajevno skupnostjo: „Prijetno smo presenečeni nad zavzetostjo za realizacijo razvojnega programa TOZD Elektroliti, kajti le ta gospodarska osnova, skupaj z drugimi, zagotavlja obstoj in nadaljnji razvoj KS v sklopu naše občine. Isto velja tudi za krepitve, izboljševanje in utrjevanje odnosov med krajinami in člani kolektiva TOZD, čeprav so ti obstajali tudi dosedaj kljub šibki materialni osnovi obeh. Zato želimo, da bi v dobrobit vseh krajanov uresničili ta program za boljše in lepšo bodočnost našega kraja s širšo okolico vred.“

GOVOR TONETA KRAŠOVCA

Ob proslavljanju zgodovinsko pomembnih dogodkov zadnjih štirih desetletij, kar je tovariš Tito na čelu ZKJ, hkrati ubujamo nepozabne dogodke, ki neizbrisno živijo v zgodovini slovenskega naroda kot simbol njegovega trpljenja, kljubovanja, zmag, svobode in ponosa, kot simbol bratstva in neolčljive enotnosti z drugimi narodi in narodnostmi naše domovine, s katerimi smo skupaj zgradili novo zgradbo, enakopravno skupnost, boljše in pravičnejšo družbo, ki temelji na socialističnem samoupravljanju in v kateri smo sami gospodarji svoje usode.

To je bil čas največjih zgodovinskih preizkušenj, ki so našo deželo kdajkoli doleteli. Obstati kljub tem preizkušnjam, organizirati in voditi v najbolj surovih vojnih razmerah oborožen boj, bojevati bitko za resnično oblast delavskega razreda in delov-

(Nadaljevanje na 2. strani)

Pomembnost minulega leta

Pri razporejanju čistega dohodka morajo biti sredstva za osebne dohodke in skupno porabo odvisna od rezultatov živega ter minulega dela. Pri tem je trenutno največji problem določiti izhodišča za uvedbo sistema, to je, kako v sedanjih osebnih dohodkih ugotoviti delež, ki izvira iz živega dela, in delež, ki izvira iz minulega dela, medtem ko bi bila v naslednjih letih ta odvisnost določena s kazalci, ki izražajo učinke živega dela in kazalci, ki izražajo učinke minulega dela.

Pri obravnavanju problemov v zvezi z minulim delom izhajamo iz stališča, da je družbenoekonomska kategorija minulega dela ena od osnovnih družbenoekonomskih prvin socialističnega samoupravnega združenega dela. Kolikor koli je to vprašanje v dosedanjih iskanjih rešitev izzivalo polemike, dvome, pa tudi nasprotovanja, je danes že možno reči, da je prodrlo spoznanje o minulem delu kot družbenoekonomski kategoriji dohodkovnih odnosov. Izhajajoč iz ustave in zakona o združenem delu pod to kategorijo razumemo sredstva za proizvodnjo, to je delovna in denarna sredstva. To so namreč družbena sredstva, s katerimi razpolaga delavec v temeljni organizaciji združenega dela, toda tudi sredstva, ki jih združuje v vseh oblikah združevanja dela in sredstev na vseh ravneh družbene organiziranosti dela. Gorovimo torej o družbenoekonomskih odnosih, vezanih na upravljanje in gospodarjenje s temi sredstvi v temeljni organizaciji in družbi kot celoti.

Nepoznavanje osnov kategorije minulega dela je vodilo do različnih odklonov pri iskanju konkretnih rešitev v odnosih iz minulega dela v praksi.

Za sedanje stanje na področju urejanja pravic iz minulega dela v praksi sta značilna dva pojava. Večina razume, da se te pravice izražajo predvsem v odvisnosti od delovne dobe delavcev, to je v osebnih prejemkih, kot so: dodatek za delovno dobo, jubilejne nagrade in odpravnine pri odhodu v pokoj. Bolj izjeme kot pravilo pa so druge pravice, kot so: več točk pri pridobitvi stanovanjske pravice, zadržanje delavčevega osebnega dohodka na določenem nivoju tudi potem, ko njegova delazmožnost zaradi starosti upada in morda še nekatere.

Poznamo sicer nekaj samoupravnih sporazumov o delitvi dohodka in osebnih dohodkov, ki poskušajo urejati vprašanje minulega dela, vendar pa njihovo urejanje ne seže direktno do delavčevega osebnega dohodka.

Pri reševanju teh vprašanj izhajamo iz tega, da se minulo delo oziroma upravljanje in gospodarjenje z njim kaže kot ustvarjena akumulacija temeljne organizacije in drugih organizacij, kjer delavci v temeljni organizaciji združujejo svoje delo in sredstva in kot sredstva družbene reprodukcije celotne družbe. Ker pa se vse oblike združevanja dela in sredstev izražajo v dohodku TOZD, je potrebno osnove in merila za ugotavljanje uspešnosti gospodarjenja in upravljanja z družbenimi sredstvi v temeljni organizaciji vezati na ustvarjeni prihodek oziroma bolj točno rečeno, na povečanje dohodka. Ko iščemo rešitve za vzpostavitev neposrednega odnosa posameznega delavca v združenem delu do njegovega in skupnega družbenega minulega dela, predpostavljamo, da morajo osebni dohodki slehernega delavca biti odvisni od:

- njegovega odnosa do proizvodjalnih sredstev kot družbenega minulega dela ter od tega, kako uspešno je s temi sredstvi upravljal in gospodaril v temeljni organizaciji kot samoupravljalec in preko delegatskih razmerij tudi v drugih oblikah združenega dela. Za merilo uspešnosti upravljanja predlagamo različna merila rentabilnosti in akumulativnosti, za merilo uspešnosti gospodarjenja z opredmetenim delom pa predvsem merila ekonomičnosti;
- njegovega preteklega dela, s katerim je prispeval k povečanju dohodka in produktivnosti v temeljni organizaciji in družbi tako, da je združeval ustvarjeno presežno vrednost. Pri odločanju tega dela osebne dohodka smo še vedno v dilemi, kako ga ugotoviti oziroma na kaj osloniti. Delavčev prispevek k dohodku temeljne organizacije in družbenemu dohodku bi pravzaprav najlažje izmerili z njegovimi preteklimi osebnimi dohodki in številom let. S tem pa bi pravzaprav naredili le droben korak naprej v primerjavi z dosedanjim dodatkom na delovno dobo. Morda pa bi bila to rešitev za nazaj, ne pa tudi za naprej. Dilema ostaja odprta;
- njegovega živega dela (kvalitete in količine dela, težavnostnih pogojev itd.), s katerim v tem trenutku ustvarja dohodek in ga pretvarja v novo minulo delo. Za merjenje učinkovitosti živega dela smo predlagali merila fizične in vrednostne produktivnosti. Tudi pri tem se je pojavila dilema, kakšno težo dati produktivnosti. Produktivnost je sicer izrazito merilo učinkovitosti delavca, vendar pa v pretežni meri odvisna od velikosti in učinkovitosti izkoriščanja proizvodjalnih sredstev, organizacije dela itd. Najbolj pa nas pri tem moti dejstvo, da bi stimuliranje živega dela s kazalcem produktivnosti pomenilo s povečanjem produktivnosti vse večji delež osebnih dohodkov iz živega dela v skupnih sredstvih za osebne dohodke. Vemo pa, da bi proces moral biti ravno obraten. Morda bi bila rešitev tega problema v tem, da bi pri ponderiranju kazalcev ekonomičnosti, rentabilnosti in produktivnosti, to je pri njihovem vplivu na dinamiko sredstev za osebne dohodke dali večji poudarek — ponder — kazalcem upravljanja in gospodarjenja s sredstvi.

In želje so postale resničnost

(Nadaljevanje s 1. strani)

Tem našim pobudam in težnjam so prislunili odgovorni družbenopolitični delavci ter se za naše težnje osebno zavzeli. Vsem nam je jasno, da nam ni vseeno, kakšno sliko kaže kraj ob naši meji in kaj pravijo sosede na množično odseljevanje.

Prav gotovo je marsikdo nejeverno zmajal z glavo, ko se je pričelo govoriti, da bo novogoriška Iskra zgradila obrat v našem kraju, ki bo nudil za služek delavkam in delavcem — domačinom.

Spričo hitrega pristopa k začetku gradnje nove montažne hale, kjer je bil še včeraj travnik, je danes videti čudovit objekt, ki je pravi ponos našega kraja. Lepota in hitra izgradnja tega objekta sta dokaz prizadevnosti, ki sta bili vključeni v dokončno izgradnjo tega prostora.

V imenu občanov in delovnih ljudi kraja Lig se zahvaljujemo vsem pobudnikom in realizatorjem, ki so s

Direktor TOZD Veliki zaganjalnik — Aleksander Bušen — govori pred začetkom dela v novem obratu v Ligu.

(Nadaljevanje s 1. strani)

nih ljudi ter iz leta v leto odpirati nove razsežnosti človekove svobode, pomeni biti prepričan v osvobodilno in humanistično bistvo in vsebino socialistične revolucije ter moč in pripravljenost delavskega razreda, da uresniči svoje zgodovinsko poslanstvo.

Vpliv KPJ pod vodstvom tov. Tita je v boju za najosnovnejše pravice delavskega razreda in delovnih ljudi, v boju za rešitev nacionalnih vprašanj, segel globoko v ljudske množice. Revolucionarna ideja in miselnost, pripravljenost za boj in dokončen obračun s sejalci nasilja nad človekom je bila med našimi delavci, kmeti, študenti, zlasti pa med mladino tudi v Mokronogu že prisotna ko je fašistični okupator grozil z najsurovejšimi sredstvi izbrisati naše slovensko ljudstvo z njegove zemlje. Aktivna dejavnost delavcev za njihove pravice (štrajk v tovarni), budno delovanje Kluba študentov, organizirano delo mladine, vse to je pripomoglo k pripravljenosti širokih množic za oboroženo vstajo v najsuodnejšem trenutku. V delovanju vseh revolucionarjev je izstopala borbenost, iskrenost, pogum v obnašanju pred razrednim sovražnikom, delovna aktivnost in učenje, tovarništvo, internacionalizem in upor proti vsem napakam stare buržuazne družbe. Niso se sprizajzili s kapitalističnim izkoriščanjem, z narodno in socialno brezpravnostjo, bili so izvajalci idej revolucije in Partije. Šli so v revolucijo, da bi se borili in zmagali, da bi ustvarili humano družbo, v kateri bo človekovo življenje svobodnejše in človeško bogatejše ob ustvarjanju socialističnih družbenih odnosov.

Spomenik, ki ga danes odkrivamo, naj bo pomnik neizprosne in uspešne boja ter zmage vseh tistih, ki so v krajino našo prinesli luči. Hkrati pa naj bo tudi spodbuda mlademu rodu za učinkovite akcije, da bi storili korak dalje na poti uresničevanja ciljev revolucije, da bi obogatili socialistično demokracijo in nenehno napredovali k vedno višjim in bolj humanim oblikam človeških odnosov in svobode.

Viktorija Budkovič—Rayyes

svojo politiko in delom posegli tudi v sam razvoj obmejnega, manj razvitega področja.

Vam delavkam in delavcem, ki so se vam danes prvič v zgodovini odprla vrata na delovna mesta v domačem kraju, želim, da bi se v tem lepem novem okolju dobro počutili. Prepričani smo, da boste s svojo prizadevnostjo kmalu pokazali uspehe, kakršne pričakujemo od vas naša družba. Od vašega začetnega dela bo odvisen nadaljnji razvoj obrata in s tem lepši jutri našega kraja.

Tej slavnosti so prisostvovali tudi predsednik izvršnega sveta skupščine občine Nova Gorica Vinko Mozetič, glavni direktor Iskre—Avtoelektrike Jože Eržen, njegov namestnik Vincenc Kokelj, predstavniki družbenopolitičnih organizacij Iskre—Avtoelektrike in drugi.

Po ogledu prostorov, ki merijo skupno z delavsko restavracijo sanitarijami, kotlarno, kompresorsko postajo in seveda proizvodno halo 360 m², je pričelo 17 delavk s proizvodnjo tuljav. To je seveda šele prvi del prve faze, v drugem delu prve faze (v začetku leta 1978) pa bo našlo zaposlitev še 20 delavk. Že v letu 1979 pa bo že 60 delovnih mest, od tega 50 delovnih mest za ženske.

Vas Lig je v ponedeljek ponovno zaživela. Zaživela je tako, kot je bila živahna pred meseci, ko so vojaki pomagali pri kopanju rovov za vodo, še bolj živahno pa je bilo takrat, ko smo se pridružili tej akciji tudi mladi, politični delavci in direktorji Iskre—Avtoelektrike ter z dvema delovnima dnevnoma pripomogli, da je nastalo v tej vasi to, kar danes imajo.

Marko Rakušček

Po soncu vedno pride dež...

... in šele takrat se nekatere Iskrine proizvodne temeljne organizacije spomnijo, da je nekje „na tem milem svetu“ tudi Sektor servisnih služb marketinga v Iskri Commerce, in ta naj na vrat na nos reši potaplajočo se barko.

In približno takšna je bila rdeča nit pogovora z vršilec dolžnosti direktorja Sektorja servisnih služb Marketinga v IC Ljubanom Klojčnikom. Sprva smo mu nameravali zastavljati predvsem vprašanja o poslovanju Marketinga v letošnjem prvem polletju in načrtih tega Iskrinega servisa do konca leta, toda...

Mislím, da številke o dejavnosti Marketinga v prvem polletju ne povedo dosti in ne dajo prave slike. Težko je govoriti tudi o finančnem uspehu marketinga, saj je odvisen od vsote, ki nam jo zaupajo Iskrine proizvodne organizacije. Poslovni rezultat bo letos skoraj gotovo negativen, ker smo računali tudi na denar celjskega EMO, ta pa je zdaj izstopil iz Iskre, mi pa smo se obrnili pod nosom. Letošnji finančni rezultat v Marketingu ne bo nič kaj rožnat tudi zato, ker so Iskrine tovarne zaradi konjunktura na tržišču — domačem in tujem — dobro prodajale in so zato namenile Marketingu dosti manj denarja.

Položaj Marketinga v tem letu torej ni zavidanja vreden, problemi, ki ga pestijo pa ne nosijo samo letnice 1977, ampak so že kar kronični.

Rad bi pojasnil naslednje, je začel direktor Klojčnik naštevati stvari, s katerimi se v Marketingu nikakor ne morejo sprijazniti. Smo sektor servisnih služb Marketinga, in smo torej servis neke dejavnosti, prav tako kot na primer drugi servisi v Iskri ali kje drugje. Biti servis pomeni izvajati določene naloge po dogovorjenem scenariju, to, kar mi delamo, pa je dosti več: pogosto moramo nalogo sami začrtati, jo obdelati in seveda potem tudi izvesti. Za vsako takšno nalogo stoji seveda naročnik, žal pa v Iskri ni zadostnega sodelovanja med naročnikom in nami, torej Marketingom, ker si ljudje našo dejavnost napakno razlagajo ali pa mislijo, da njihovo sodelovanje ni potrebno — pogosto zaradi nepoznavanja same problematike.

Po teh, lahko bi jih ocenil, uvodnih besedah, če ne upoštevamo njegovih besed o finančnem poslovanju v Marketingu, je najin pogovor hitro zašel še v bolj divje vode.

V prvem polletju je celotno Združeno podjetje poslovalo, vsaj kar se prodaje tiče, izredno ugodno. Vzrok je znan, saj je bila konjunktura tako na domačem kot na zunanjem tržišču izredno ugodna. Prodaja je torej potekala nad vsemi pričakovanji in tako pravzaprav nihče ni razmišljal o nujnosti sodelovanja z našim marketinškim sektorjem. Vsi so se prepustili ugodju. Ne zavedajo se pa nečesa: po soncu vedno pride dež. In šele takrat, ko bo neki proizvodni temeljni organizaciji prodaja spet zaškripala, se bodo spomnili na nas, da bodisi preoblikujemo nek izdelek ali pa s propagandnimi in drugimi prijemi skušamo pospešiti prodajo. Značilno je celo to, da se na nas obračajo šele takrat, ko jim gre že krepko za nohte, nam pa v takih primerih ostane presneto malo časa, da bi pripravili dobro akcijo in da bi vso stvar obrnili v korist proizvodne temeljne organizacije.

Tudi med poznejšim pogovorom sva se z direktorjem Klojčnikom večkrat povrnili na temo o „soncu in dežju“ ter na reševanje potaplajoče se ladje. Osnovna ugotovitev pa je gotovo naslednja: propaganda, ki sloni na trenutnih in občasnih impulzih na tržišču, se nikakor ne more primerjati s stalno propagando, ki je na vsak način mnogo bolj učinkovita. Tudi v času konjunktura bi lahko Iskrine proizvodne organizacije prodale dosti več, kot so. Če bi imeli v Marketingu za ves Iskrin proizvodni program do podrobnosti izdelane vse spremljajoče akcije, bi lahko vsako stvar pripravili mnogo bolj temeljito, brez panike in veliko bolj v miru, brez povzdigovanja glasu, učinek na tržišču pa bi bil v takšnih primerih dosti boljši.

Smešno in hkrati žalostno je, da marsikdo v Iskri še vedno ne ve, kaj je to marketinška dejavnost, oziroma s čim se naš sektor ubada. Ljudje ne poznajo poti izdelka od pobude oziroma osnutka in načrta preko proizvodnje do končnega kupca. O nujnosti proizvodnje nekega izdelka se v Iskri odločajo eni ljudje, o pripravi načrtov drugi, o proizvodnji tega iz-

Ljuban Klojčnik

delka spet tretji ljudje, o prodaji četrti, na sektor servisnih služb Marketinga pa pozabljajo. Zlasti pozabljajo takrat, ko je bila njihova odločitev pravilna, če pa so se zmotili, kar pa ni tako poredko, se obrnejo na pomoč Marketinga. Z eno besedo: z marketinško dejavnostjo se ne bi smela ukvarjati le naša servisna služba. Skratka — vsi bi morali stremeti k istemu cilju in predvsem sodelovati, in še enkrat — sodelovati.

Verjetno bo že prihodnji teden prišel v javno razpravo osnutek tez za samoupravni sporazum o samoupravni organiziranosti temeljnih organizacij in delovne organizacije Iskre Commerce. Po tem osnutku bo sektor Marketinga postal samostojna temeljna organizacija. Gotovo bo to vneslo številne pozitivne spremembe.

Seveda. Zlasti pa bo treba izkoristiti vse rezerve znotraj našega kolektiva, zboljšati pa bo treba tudi odnose in sodelovanje med posameznimi Iskrinimi temeljnimi organizacijami. Zboljšati seveda s ciljem, da bi bolje gospodarili, ne pa gledali vsak na svoj žep, kajti takšno ozko gledanje ni ekonomično in ne pelje nikamor. Rad bi opozoril tudi na tole: poleg reorganizacije samega našega Marketinga, bodo morali nekateri spremeniti odnos do marketinške dejavnosti in marketinškega poslovanja v vsej Iskri.

S kakšnimi problemi pa se srečujete znotraj sektorja servisnih služb Marketinga?

Več jih je in bojim se, da bom kakšnega izpustil. Eden najhujših je ta, da zaradi slabe tehnične opremljenosti nimamo skoraj nobenih možnosti za razširjeno reprodukcijo. Tudi delovni prostori, v katerih smo, niso primerni. Zanimivo je, da še nikoli v zgodovini marketinške dejavnosti nismo delali na eni lokaciji. Včasih smo bili raztreščeni na treh in več krajih, danes pa, k sreči, le na dveh. Nekak center imamo zdaj na Tržaški cesti, dislocirano pa imamo službo za raziskavo tržišča, čeprav bi morali z njo zelo tesno sodelovati ter še bolj upoštevati izsledke in dognanja te službe.

Morda je še huje s kadri. Niti v Sloveniji niti v Jugoslaviji ni šol za tiste, ki želijo delati v servisni dejavnosti Marketinga. Nimamo specializiranih visokih šol za raziskavo tržišča, nimamo visokih šol za oblikovalce — niti industrijske, niti grafične — nimamo šol, iz katerih bi dobili izoblikovane propagandiste. Vsi kadri, ki se zaposlijo v našem sektorju, se morajo šele učiti.

Veliko sva govorila o problemih in težavah, ki boljijo delavce v sektorju Marketinga, gotovo pa je tudi mnogo področij, na katera ste lahko upravičeno ponosni.

O uspehih na Marketingu Iskre Commerce nismo navajeni govoriti. Preprosto o njih ne govorimo, kajti uspeh ni nič drugega kot zgolj izpolnjevanje delovnih dolžnosti. Uspeh je torej pač pravilno in dosledno izvrševanje nalog.

Lado Drobež

Nova tehnologija

Upravičeno lahko trdimo, da se je ISKRA močno uveljavila in enem izmed najperspektivnejših področij predelave jekla. Daljnovidno prizadevanje znanega Iskraša dipl. ing. Marjana Lavrenčiča, da bi vpeljali najmodernejšo tehnologijo v proizvodnjo zaganjalnikov nas sedaj uvršča med vodilne proizvajalce s področja masovne proizvodnje hladno preoblikovanih delov.

KAJ JE PRAVZAPRAV HLADNO PREOBLIKOVANJE JEKLA?

Načelo je preprosto. Z dovolj veliko tlačno obremenitvijo dosežemo, da se kos jekla, ki ga pred preoblikovanjem ne segrejeemo vseeno plastično deformira in zapolni željeno obliko v orodju. Iz izkušnje pa vemo, da se jeklo takim poizkusom takoj upre in preprosto povedano „zariba“. Da ne pride do takega neposrednega stika med jeklom, ki ga preoblikujemo in orodjem, ki je tudi večji del iz jekla skrbi fosfatna plast, ki je vezana na surovec ter mazalna sredstva ki jih

rancam, ki jih dosežemo s klasično obdelavo, površina pa odgovarja finemu brušenju.

Te revolucionarne prednosti hladnega preoblikovanja pa nas znajo kaj kmalu razočarati, če izdelek že v samem začetku ne prilagodimo posebnim zahtevam te tehnologije. Izdelek, ki ga razvojne službe projektirajo za klasično obdelavo ne moremo uspešno „preobleči“ v hladno preoblikovani del in računati na posebno velike prihranke.

Vse našeto zahteva poseben način dela, ki niti ni zelo nov in sicer: sku-

področja hladnega preoblikovanja, temveč s tistimi raziskavami za katere iz vsakodnevne prakse smatramo, da so nujno potrebne za nemoteno delo in razvoj proizvodnje v naši tovarni ter bi znale v mnogočem koristiti pri predvidenem naglem uvajanju te tehnologije v domačo industrijo. Da bi si v ta namen obogatili izkušnje sva s prof. dr. Golograncem, predstojnikom katedre za tehnologijo F.S. Ljubljana, pred kratkim obiskala nekaj raziskovalnih institucij s tega področja v zapadni Nemčiji. Velika tradicija — saj so tehnologijo hladnega preoblikovanja pravzaprav „iznašli“ v Nemčiji malo pred drugo svetovno vojno — ter močno zaledje upravičeno vdrži institut za preoblikovanje univerze v Stuttgartu med vodilne na tem področju. Vsem institucijam pa je poleg vrhunske opremljenosti skupno eno: tesno sodelovanje z industrijo. — Čeprav se bavijo s tako imenovanimi fundamentalnimi raziskavami jih to ne ovira, da ne bi od industrije prevzemali v izdelavo cele serije izdelkov.

KAJ PA V NAŠI ISKRI?

Priljubljeni smo na hiter razmah tehnologije hladnega preoblikovanja, ki se je v Jugoslaviji že začel. Uspešno sodelovanje s fakulteto za strojništvo nameravamo še poglobiti, saj tako delo terjajo zakonitosti načrtovanja moderne proizvodnje ter samostojnega razvojnega dela, neodvisnega od tujih licenc. Brez dobre opremljenosti orodjarne, ki je sposobna izdelati najzahtevnejša orodja v razmeroma velikih serijah pa takega neodvisnega raziskovalnega dela tudi ne moremo načrtovati, zato veliko pričakujemo od NC tehnologije, ki jo prav v tem času uvajamo v proizvodnjo orodij.

ISKRA

Industrija za telekomunikacije elektrono in elektromehaniko KRANJ, o. sol. o.

razpisuje

prsto vodilno delovno mesto v TOZD ELEKTRIČNA ROČNA ORODJA:

VODJA TEHNOLOŠKE PRAVE PROIZVODNJE

POGOJI:

Visoka ali višja izobrazba strojne ali elektro smeri s 5-letno ustrezno prakso ter znanje angleščine ali nemščine, kandidati morajo imeti aktiven odnos do samoupravljanja ter biti moralnopolitično neoporečni.

Pismene prijave pošljite v 15 dneh po objavi razpisa na naslov: ISKRA ELEKTROMECHANIKA KRANJ, Kadrovska področja, 64000 Kranj, Savska loka 4, z oznako „prijava na razpis“.

Kandidate bomo pismeno obvestili o izidu razpisa v 30 dneh po izteku roka za sprejemanje prijav.

Nujna je programska osvežitev

Proizvodni program, sodoben in oprt na najnovejša tehnološka doseganja je ne le sežanski, ampak Iskrin problem. Lahko rečemo, da je to najtežja naloga vsake industrije. V Radijskih sprejemnikih pa to vprašanje še posebej čutijo. Njihov glavni proizvodni artikel — namizni sprejemnik je vse manj iskan na trgu. TOZD je že dlje na robu rentabilnosti, ali pod njim. Rešitev je v svežem programu, znižanju proizvodnih stroškov in — v za to potrebnih investicijah.

Prav na tem področju ima sežanska TOZD precejšnje težave. Ker ima nizko akumulativen program, je v finančnih težavah in, če hoče „priti na zeleno vejo“, mora osvežiti proizvodnjo. Za proizvodnjo novih artiklov je potrebno vlaganje v novo strojno opremo, za tako investicijo pa je TOZD nesposobna.

Kako iz tega začaranega kroga? O tem smo se pogovarjali s predsednikom DS Marjanom Možetom, sekretarko ZK Marjeto Langovo, podpredsednikom sindikata Andrejem Foskijem, direktorjem Stanetom Pavlinom in glavnim direktorjem Široke potrošnje Simonom Primožičem.

Namizni radijski sprejemnik je sicer v vseh velikih hišah, ki proizvajajo zabavno elektrono še vedno aktualen. Vendar ga prodajo vse manj in je v večini primerov obrabni proizvod.

To počasi prihaja tudi k nam in je povpraševanja po radioaparatih klasične oblike vse manj. Statistika kaže, da potrošniki vse bolj posegajo po tranzistorjih (radiorekorder), ki so po večini kombinirani s kasetnim magnetofonom, gramofonom. Važna je možnost prenašanja, design (oblika) in nizka cena.

Poleg tega je zahtevnost potrošnika tudi glede kvalitete vse večja. Stereo tehnike so na zahodu vse bolj vsakdanje, pa tudi te morajo imeti vse višji kakovostni nivo.

Vsem tem tokovom se v Sežani prilagajajo s pospešenim tempom. Že več kot leto in pol delajo intenzivno na razvoju HI-FI stereo radiosprejemnika.

To visokokvalitetno proizvodnjo so načrtovali za zadnje letošnje četrtletje, vendar se je zataknilo pri denarju in administrativnem postopku — soglasju slovenske Gospodarske zbornice.

Vse ostale formalnosti in soglasja so že pridobili. Na IC imajo že depoziranih 7 milijonov za nabavo instrumentarija in strojne opreme, ki jo bodo uvozili po soglasju Gospodarske zbornice.

Manjka jim še nekaj finančnih sredstev za celotno investicijo, ker pa so polletje zaključili negativno, se je spet zataknilo. Strokovne službe delovne organizacije pa so jim že objavile pomoč, da bodo imeli „pozitiven TOS obrazec“ in bodo tako kreditno sposobni.

Tako upajo, da bo že letos stekla proizvodnja stereo HI-FI sprejemnikov. To bo atraktiven program na našem trgu, saj raziskave trga kažejo, da s prodajo ne bo težav, poleg tega pa bo to akumulativen artikel, ki bo zagotovil poslovni uspeh.

Poleg tega so se vključili v Iskrino kooperacijo s poljsko UNITRO, ki v tej kooperaciji proizvaja sodobne radijske sprejemnike, moderne po tehnologiji in izgledu.

Tretja možnost na področju proizvodnega programa pa se nudi na širitvi

ojačevalnih naprav. Povpraševanja je na trgu dovolj tako, da ne morejo sproti zadovoljiti vseh želja kupcev — za širitev pa spet manjka prostora.

Prostori so za TOZD Sprejemniki velik problem. Skladišča imajo raztresena po vsem Krasu — kar na 12 mestih! Zato si morajo najprej zagotoviti ekonomične skladiščne prostore — nad 2000 kvadratnih metrov.

V delu imajo elaborat za to novo investicijo, imajo pa tudi vsa zagotovila Iskre in širše družbenopolitične skupnosti za pomoč, saj Iskra za ta del Krasa predstavlja velik kos kruha.

Na drugi strani pa je ZP zainteresirano za močno infrastrukturo tovarne, saj bo ta TOZD nosilec Iskrinih interesov v novi brezcarinski coni v Sežani.

Pravtako v Sežani načrtujejo novo gradnjo proizvodnih prostorov. Za sodobno tehnologijo delajo v nemogočih razmerah, na tesnem in v nesodobnih prostorih, manjka prezračevanja in dnevne svetlobe. Predvsem pa je prostora premalo in je edina rešitev novogradnja.

Interes vse Iskre je povečati infrastrukturo tovarne, saj „mandatar“ v brezcarinski coni ne more biti nepripravljen za nove naloge. Prostori in naprave morajo biti predimenzionirani za nove Iskrine posle, ki jih bo opravljal v coni.

Jasno, da si mnogo prostora ne bo nihče mogel privoščiti. Samo podatek, da bo stala ograja nad 610 milijonov dinarjev nam pove, da bo najemina kvadratnega metra draga. Zato bo treba čimveč pripraviti v tovarni, v brezcarinski coni pa le finalizirati proizvodnjo. Za vse to bo treba vložiti v investicije prek 120 milijonov dinarjev in tu je vključeno tudi vprašanje rešitve prostora Inženiringa v Kranju.

Kader za vse te svoje načrte imajo. Sicer mlad, ki si pridobiva izkušnje, vendar strokovno usposobljen za najtežje naloge s področja njihovega proizvodnega programa. Morajo pa vsem tem ljudem zagotoviti primerne prejemke. Ob odpiranju novih mest v coni obstaja nova nevarnost, da izgubijo s tolikim trudom pridobljene strokovnjake.

FY

Hladno preoblikovani deli v avtoelektriki.

dodajamo. To je osnovna značilnost postopka in istočasno prvo večje področje dela.

Napetosti, ki so potrebne, da se jeklen surovec plastično preoblikuje ter napetosti, ki vodijo do porušitve orodja ležijo pri hladnem preoblikovanju mnogokrat tesno druga ob drugi. Zato ne moremo računati na prijetno predimenzioniranje, s katerim projektanti radi zakrijemo nedodelano konstrukcijsko rešitev pri projektiranju postopkov in orodij.

In tretjič: vskladiti obsežno predpripravo domačega vhodnega materiala, ki včasih ni na primerni kakovostni ravni, kot jo zahteva hladno preoblikovanje, doseči, da proizvodnja „teče“ in, da se z zelo dragimi orodji izdela čimvečje serije je zopet eno izmed ključnih področij.

Seveda nismo te tehnologije vključili v velikoserijsko proizvodnjo zaganjalnikov iz čistega veselja do reševanja številnih problemov, temveč zato, ker predstavlja hladno preoblikovanje pravo revolucijo pri predelavi jekla. Poleg velikih prihrankov na materialu, lahko izdelavne tolerance odkovka z lahkoto primerjamo tole-

pinsko delo strokovnjakov različnih profilov, ki morajo vsklajeno delovati. In ne samo to, delo mora biti dolgoročno načrtovano v sklopu točno definiranih nalog. Eno izmed takih razvojnih raziskav in sicer: „Hladno preoblikovanje delov za velike zaganjalnike“ nam je podprla tudi „Raziskovalna skupnost Slovenije“.

Razvoj nove tehnologije, brez raziskovalnega dela, tesno povezanega z neposredno proizvodnjo ni mogoč. Tega se dobro zavedamo, zato smo se že zgodaj povezali s Fakulteto za strojništvo, točneje, s katedro za tehnologijo, kjer so bili pri nas opravljeni prvi, pionirski preizkusi s področja hladnega preoblikovanja. Pri predstojniku katedre smo naleteli na popolno razumevanje in pomoč pri strokovnem usmerjanju našega raziskovalnega dela; s svojim vztrajnim zavzemanjem je tudi odločilno pripomogel, da bomo sploh lahko izpeljali celotni program raziskav.

IN KAKŠNE NAJ BI BILE TE RAZISKAVE?

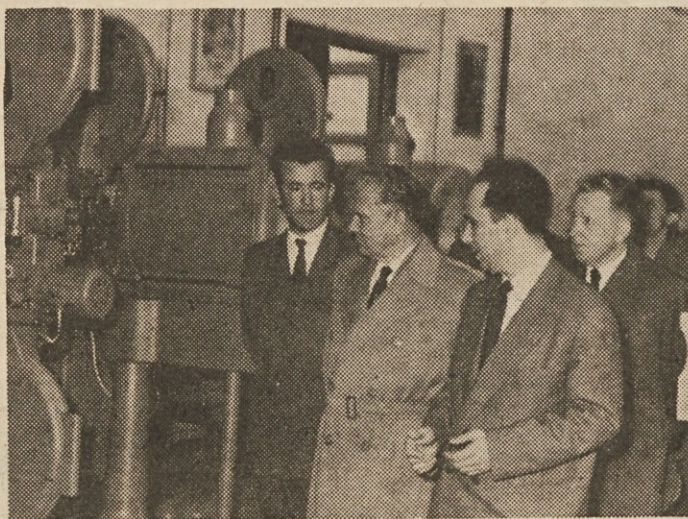
Ne nameravamo se ukvarjati s tako imenovanimi osnovnimi raziskavami s

TITO V ISKRI

Franc Orel sodi nedvomno med tiste, danes že redke Iskraše, ki beležijo najdaljši nepretrgani staž v Iskri. V njej dela namreč že od julija 1945. leta, ko se je Iskra imenovala še strojne tovarne, v času prvega Titovega obiska v Iskri pa je bil vodja termske službe v orodjarni, medtem ko je danes vodja personalnega oddelka DO Iskra Elektromehanika v Kranju in opravlja to funkcijo nepretrgoma od 1956. leta ter jo bo, kot sam pravi, verjetno opravljal še štiri leta, ko bo odšel v pokoj. „Ob Titovem obisku v kranjski Iskri je bilo to že moje drugo srečanje s predsednikom republike. Prvikrat sem se srečal z njim menda okrog 1. maja 1946. leta. Takrat v naši tovarni še nismo imeli sindikata v današnjem smislu. Takrat sem bil delavski zaupnik orodjarne, ker smo imeli v tistih časih organizirane delavske zaupnike po oddelkih. Glavni delavski zaupnik tovarne je bil takrat danes že pokojni Milan Sekne. In tako se je zgodilo, da sva s Seknetom in še nekimi tovarišem, katerega priimka se pri najboljši volji danes ne spominjam več, obiskali maršala Tita 1946. leta na Brdu. Stvar je bila takrat, vsaj danes se mi zdi tako, zelo preprosta, zaposlili smo za sprejem pri njem in sprejel nas je.

Tito nas je takrat sprejel v svoji sprejemnici na Brdu in v dar smo mu prinesli lepo izdelan stropni lestenec. Med sprejemom tega se še zelo živo spominjam, nam je Tito ponudil domačega zganjane in cigarete „Partizan“, ki so takrat veljale za naše najboljše cigarete in jih je tudi sam kadil.

Ko smo predsednika vprašali, kako se počuti na Gorenjskem, je dejal, da se počuti odlično. Imel je eno samo pri-

Še en posnetek s Titovega obiska v Iskri.

pombo — zelo ga je motilo stalno zvonjenje in potrkanje in zaupal nam je, da zaradi tega ne more spati. Sicer pa takrat zvonjenje in potrkanje ni bilo nič posebnega, saj smo nenehno nekaj proslavljali, kar smo seveda podčrtali še s potrkanjem, bilo pa je tedaj tudi veliko prekopov padlih borcev in spet je bilo tu zvonjenje.

Namen našega takratnega obiska pri Titu na Brdu je bil povabiti predsednika na obisk naše tovarne, hkrati pa mu izročiti, kot sem že omenil, darilo naših delavcev — stropni lestenec.

Razgovor s Titom je trajal skoraj celo uro in spominjam se, da je bil naš pogovor izredno sproščen, brez konvencionalnosti, pristržen in neposreden. Dobro se še spominjam, da smo sedeli za mizo zelo tesno drug ob drugem in Tito je bil takrat oblečen v maršalsko uniformo.

Vsekakor je bilo to srečanje s predsednikom iz leta 1946 eno tistih redkih doživetij, ki jih človek zlepa ne pozabi.

Drugo srečanje s Titom, takrat ko je prvič obiskal uradno našo tovarno, pa je bilo seveda čisto drugačno od srečanja iz leta 1946. Če pomislim nazaj, lahko samo ugotovljam, da je bil takrat položaj v naši tovarni naslednji: množica delavcev je nestrpno, neučakano in z radostjo pričakovala Titov obisk. Vsi tisti, ki so bili odgovorni za sprejem, med njimi sem bil tudi sam, pa smo bili razumljivo zelo nervozni in v škripcih.

Sam sem bil takrat dodeljen zavarovanju v orodjarni. Orodjarna je bila takrat, in to je nedvomno še danes, jedro, oziroma srce tovarne, kajti pripravlja orodja za proizvodnjo.

Tudi med Titovim obiskom v kranjski Iskri sem imel priložnost neposredno se že drugič srečati z njim, vendar takrat z njim nisem govoril. Srečal sem ga iz oči v oči na stopnišču, ko je bil namenjen v orodjarno. Priznati moram, da me je takrat kar obliil mrzel pot od zadrege in navdušenja hkrati. Vendar je takrat Tito šel samo neposredno tik mimo mene.

Kot je znano, se je v orodjarni takrat zadržal izredno dolgo in se tudi zelo zanimal za takratne izdelke naše orodjarne.

Še eno stvar bi rad poudaril, ki je bila zelo značilna za tisti čas. In to je disciplina delavcev, ki je bila do Titovega odhoda iz tovarne na zavidljivi ravni. Vendar je, razumljivo, ob koncu obiska disciplina popustila in se spremenila v zares spontano in pristržno manifestacijo, ki so jo naši delavci priredili maršalu ob odhodu. Zares neverjeten in enkratni je bil pogled na množico tri tisoč in več delavcev, ki se je bila zbrala na tovarniškem dvorišču, da bi pozdravila svojega voditelja.

Za konec bi rad še povedal, da smo v naši kranjski Iskri imeli zadnja desetletja nemalo obiskov visokih gostov, državnih poglavarjev od kambaškega princa Sihanuka do etiopskega cesarja Haileja Selasija, vendar ni bilo nikoli zanimanje naših delavcev tako spontano, pristržno in veliko kot prav ob prvem maršalovem obisku pri nas. Vsi so namreč hoteli čim bolj ob blizu videti pa tudi slišati takšnega človeka kot je naš predsednik Tito, nam je zaupal za konec stari Iskraš Franc Orel.

Slabi rezultati terjajo ukrepe

Obnavna polletnega poslovnega uspeha delovne organizacije je bila ena pomembnejših točk dnevnega reda 11. zasedanja delavskega sveta ISKRE – Industrije za telekomunikacije, elektroniko in elektromehaniko. Delegati delavskega sveta so v zvezi s slabimi rezultati sprejeli ugotovitve in zaključke poslovnega odbora, izvršnega odbora sindikalne konference in sveta Zveze komunistov Elektromehanike.

Največjo izgubo ima Tovarna ATC. Vodstvo te temeljne organizacije mora izdelati temeljito analizo poslovanja in jo predložiti ostalim TOZD, ki solidarnostno pokrivajo izgubo v ATC.

Pri obravnavi negativnega poslovnega rezultata Elektronike Horjul so ugotovili, da gre tu predvsem za tri elemente: neučinkovit razvoj, slaba prodaja izdelkov in neustrezne cene izdelkov.

Sanacijski program Tovarne elektronike iz Horjula je po oceni delavskega sveta slabo izdelan. Zato ga delegati niso obravnavali, vodstvo te temeljne organizacije ga mora ponovno izdelati in v njem predvideti tudi načine in roke, kako bodo izboljšali **goraj** navedene probleme.

Temeljni organizaciji ATC in Elektronika povzročata veliko izgubo. Obe morata izdelati konkretne akcijske stabilizacijske programe, ki ne smejo biti le načelni in pavšalni kot doslej. Tudi družbenopolitične organizacije v obeh TOZD morajo aktivno spremljati uresničevanje teh sklepov.

Podobno je potrebno večje angažiranje družbenopolitičnih sil tudi v vseh temeljnih organizacijah, v katerih je ugotovljena nizka stopnja akumulativnosti. Tudi z rezultati temeljnih organizacij, ki imajo ostanek dohodka, ne moremo biti zadovoljni. Še naprej se morajo čim bolj gospodarno obnašati.

Dosledno je potrebno izvajati stabilizacijski program delovne organizacije, saj z dosedanjimi rezultati pri uresničevanju stabilizacijskih ukrepov nismo najbolj zadovoljni.

Delavski svet je sprejel predlog odbora za delitev OD Elektromehanike in poslovnega odbora, da se zaradi slabih poslovnih rezultatov osebni dohodki s 1. julijem ne bodo povečali za nadaljnjih 5 % kot je bilo predvideno, če bi poslovali bolj uspešno.

Alojz Boc

Povišanja osebnih dohodkov ne bo

Na referendumu marca letos smo delavci DO Iskre Elektromehanike potrdili predlog sprememb in dopolnitev samoupravnega sporazuma o osnovah in merilih za delitev osebnih dohodkov in drugih prejemkov delavcev za letošnje leto. Z njim smo med drugim predvideli tudi postopno rast obračunskih postavk v treh etapah.

S prvim aprilom smo povečali obračunske postavke za 10 %. Drugo in tretje povečanje naj bi sledilo 1. julija in 1. septembra. Neugodni rezultati poslovanja v prvem polletju letošnjega leta pa nam kažejo, da nismo ustvarili potrebnih pogojev za uveljavitev druge in tretje faze povišanja osebnih dohodkov.

Z izplačanimi OD smo dovoljena sredstva za OD po samoupravnem spo-

razumu kovinske in elektroindustrije za leto 1977 že prekoračili za 4,1 %. Ob vsem tem ne smemo pozabiti, da je bila Iskra Elektromehanika že opominjana zaradi prekoračitve, oz. neizpolnjevanja samoupravnega sporazuma za leto 1976. S postritvijo družbene kontrole nad izvajanjem samoupravnih sporazumov so postale ostrejšje tudi sankcije. To narekuje izredno pozornost pri izvajanju politike nagrajevanja.

Načrtovanega povišanja OD v letošnjem letu torej ne bo. Ta sklep je bil že sprejet na kolegiju direktorjev. Potrjen pa je bil tudi na sejah poslovnega odbora in odbora za delitev OD ter 11. zasedanju delavskega sveta delovne organizacije.

A. Boc

Slovo ob odhodu v pokoj

Delavci prevoznega oddelka v ISKRI Elektromehaniki v Kranju so se v ponedeljek, 5. septembra poslovili od svojega sodelavca Franca Mubija, ki so se mu iztekli zadnji dnevi njegovega 20-letnega dela v ISKRI.

Kot šofer je Franc Mubi delal najprej pri Projektu, kasneje pa pri Ministrstvu za gradnje v Ljubljani. Leta 1957 pa je pričel delati v ISKRI v Kranju.

„Nekaj let po tistem, ko sem se zaposlil v kranjski ISKRI, sem pričel voziti tovornjak,“ se spominja začetkov v ISKRI Franc Mubi. „S TAM-om sem prevozil 200.000 kilometrov brez generalnega popravila. Spominjam se, da so me tedaj poklicali na avtomobilski sejem v Beograd, skupaj z najboljšimi šoferji iz vseh republik, ki so prav tako dobro vozili svoje TAM-e. Nagrajen sem bil z uro, prejel sem tudi diplomu.“

Med kratkim pogovorom nam je zaupal, da se je v ISKRI kar dobro počutil. S svojim delom je bil zadovoljen; prijetnih in veselih trenutkov se bo rad spominjal, slabe pa je že pozabil. Zelo je navezan na svoje sodelavce, kar težko se bo ločil od njih:

„Najbolj bom pogrešal tisti klepet s sodelavci pred šesto uro, preden smo se odpravili na pot. Vse smo premleli – od športa do politike...“

Dolgčas pa Francu Mubiju tudi posled ne bo. Ima zanimiv hobi, ki se mu posveča že od mladih nog. Čebelarstvo mu bo prav gotovo krajšalo ure v pokju. Ima skoraj 30 panjev.

Sodelavci so ga imeli radi. Ob slovesu so mu kupili darila in se na svojevrsten način ločili od njega. Zbrani pred prevoznim oddelkom poleg svojih tovornjakov, kombijev in „žab“ so mu še zadnjič pohupali... Še skupinski posnetek za spomin – in že je vsak hitel na vožnjo.

Franc Mubi bi se tudi preko našega časopisa rad zahvalil svojim sodelavcem za darila in lepe želje ob odhodu v pokoj. Tudi uredništvo mu želi prijetno počutje, predvsem pa zdravje. Odslej bo prejemal tudi naš časopis, da bo proti seznanjen z nadaljnjim razvojem našega kolektiva. Pa tudi sam se bo večkrat oglašil v ISKRI kot je obljubil ob svojem odhodu.

A.B.

Udeleženke in udeleženci pohoda na Kofce.

Ženske Elektromehanike na Kofcah

Planinska sekcija ISKRE Elektromehanike je letos že tretjič organizirala pohod žensk. Ob letošnjih Titovih jubilejih se je odločila za Kofce, kjer je vodila tudi Titova ilegalna pot v tujino. Pred kratkim so bila na območju Košute postavljena spominska obeležja, ki so strnjena v Titovo pot.

Za letošnji pohod žensk Elektromehanike se je vabilu za vodenje odzval tovariš Hladnik, ki so mu Kofce že kar drugi dom. Pot nas je vodila iz Podljubelja, ker je precej lažja, vendar

se je zaradi gobarjev zavlekla. Koča na Kofcah je vsem udeleženkam pohoda nudila toplo pijačo in jedačo.

Pred kočo je nato nastal tale posnetek nasmejanih obrazov, saj je iz vseh teh src prihajalo zadovoljstvo. Ena skupina je nato krenila naprej na Veliki vrh Košute, od koder je lep razgled po Gorenjski in Koroški. Ostale planinke pa so obiskovale planšarije in jih lajšale za mleko in skuto. Manjšo skupino so tvorile gobarice, ki so jo vsaka po svoji poti ubrale z vrečko v goščavo na jurčke, tiste z malo začetnico seveda. Na pohodu je bilo namreč tudi nekaj tistih, ki podpiramo samo po en hišni vogal.

Ob napovedani uri smo se spet vsi zbrali in odšli mimo kočice na Šiji v Jelendol. Za vse je bil to lep in srečen dan. Več kot srečen pa človek res ne more biti.

E. E.

Poslovanje TOZD TEA

Iskra – Tovarna telefonskih elementov in aparatov je v prvi polovici letošnjega leta presegla plan eksterne proizvodnje za 9 odstotkov. Pri tem ni povečevala števila zaposlenih. Tovarna je imela ob polletju pozitiven poslovni rezultat in 2,4 mio din ostanka dohodka.

Glede na letni plan izvoza, v katerem ta temeljna organizacija predvideva izvoz v vrednosti 3.371.000 dolarjev, so letos izrazili za 27 % manj kot v istem obdobju lani. Tako je izvozni plan realiziran le 40 %. Vzrok za to je predvsem v neuresničenem izvozu relejev v Sovjetsko zvezo. Del tega je TEA nadomestila z izvozom relejev v Turčijo in za nemško firmo TKD. Letni plan izvoza najbrž ne bo izpolnjen v celoti, saj nimajo večjih naročil.

Zaradi pomanjkanja sredstev tudi tovarna TEA premalo investira. Letos so v domačo in uvozno opremo vložili le 387.000 din lastnih sredstev. Zadnja večja investicija je avtomatska naprava Blasberg v galvaniki, ki služi celotni delovni organizaciji. Številne inovacije in racionalizacije čakajo na realizacijo v proizvodnji ravno zaradi pomanjkanja sredstev za nabavo potrebne opreme in strojev.

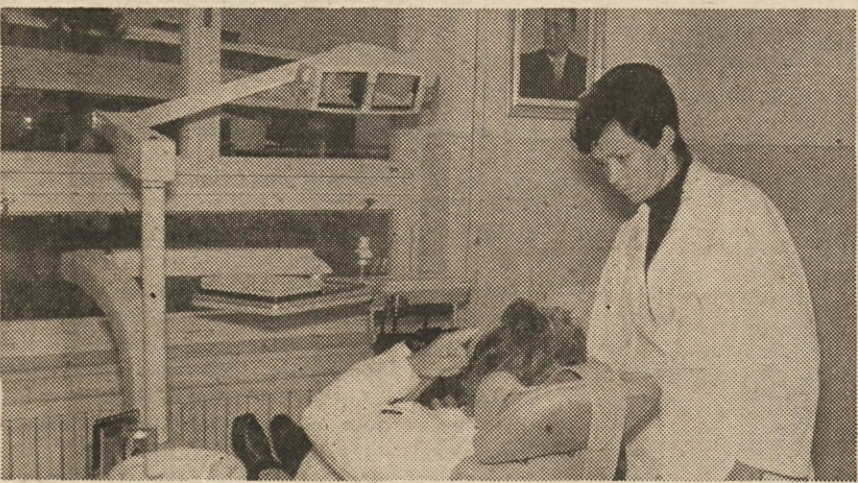
Predvidene spremembe v proizvodnem programu telekomunikacij

prinašajo vzporedno zmanjševanje obsega proizvodnje relejev in stikalnikov. Zato so tretjino proizvodnje relejev že prenesli v TOZD TEL na Blejsko Dobravo. Sčasoma se bodo krčile tudi potrebe po drugih elementih, ki so potrebni za proizvodnjo elektromehanskih telefonskih central.

V proizvodnji omenjenih delov je zaposleno veliko delovne sile. Že pri sorazmerno majhnem zmanjšanju proizvodnje je potrebno številnim delavcem zagotoviti delo na drugem programu. Zato bo TOZD TEA v prihodnjem obdobju pospešeno uvajala nove izdelke v skladu s srednjeročnim načrtom razvoja.

Zaradi premajhnih možnosti tehničnega razvoja bodo morali nove rešitve poiskati na osnovi licenčne oz. kooperacijske proizvodnje s tujimi partnerji. Veliko prizadevanj vlagajo tudi v razširitev lastnega razvojnega oddelka. Radi bi sami opravili potrebna razvojno raziskovalna dela. Za uresničitev teh ciljev pa bodo potrebovali več strokovnih kadrov. Predvidena je tudi delitev tovarne TEA na dve temeljni organizaciji: v eni naj bi bila proizvodnja telekomunikacijskih terminalov, v drugi pa splošna produkcija sestavnih delov.

Alojz Boc

V ordinaciji dr. Jarčeve je zdaj prijetneje.

Nova oprema v zobni ambulanti

V maju so v ordinaciji v zobni ambulanti ISKRE Elektromehanike v Kranju montirali novo opremo. Prejšnji stroj je bil že zelo dotrajan, zato se je naša DO odločila, da nabavi novo opremo. Nemški stroj KAWO Estetic je eden najmodernejših. Njegove glavne značilnosti so v udobnosti in vodno-zračnem hlajenju, ki omogoča vrtanje po zobeh brez bolečin.

Stol, ki ga vidite na sliki, in prijazni nasmeh dr. Jarčeve prav lahko preženeta nepotrebni strah pred po-

pravljanjem zob pri naših delavcih. Nova oprema je koristna tako za naše zobozdravnike kot tudi številne paciente, zdaj je mogoče delati veliko hitreje.

Ugodno za naše delavce je predvsem to, da lahko pridejo na vrsto praktično vsak dan; za tiste z bolečinami ima naša zobna ambulanta vsak dan rezervirani dve uri, najprej zjutraj in drugo popoldne. Tudi vpisovanje novih pacientov poteka zdaj vsak dan. Tako so se izognili gneči, ki je nastala, ko so vpisovali enkrat mesečno. Čakalne dobe v naši ambulanti skorajda ni, saj pridejo vsi kmalu na vrsto, medtem ko na Zdravstvenem domu čakajo tudi po dve leti, preden končno pridejo na vrsto.

Alojz Boc

NALOGE DEŽURNEGA GASILCA

- opozarja obiskovalce na prepoved kajenja ali odmetavanja cigaretnih ogorkov in splošno varnost
- skrbi za red v skupini, katere se morajo obiskovalci držati in usmerja posameznike, ki so zaostali za skupino, da se ji priključijo
- skrbi za varnost obiskovalcev, predvsem mladoletnih, če so se izgubili ter iste vodi na vratarno II.
- preprečuje prisvajanje materiala, polizdelkov ali izdelkov
- opravlja vse potrebne naloge, ki mu jih nalaga poveljnik gasilske stražetov. Polak Franc, telefon 25-78.

Ob raznih večjih obiskih v Elektromehaniki skrbijo za red tudi člani Prostovoljnega gasilskega društva Elektromehanike.

TOZD GOSPODINJSKI APARATI REŦEĀE

Politika nagrajevanja

V TOZD Gospodinjski aparati v ReŦeah pri Ŗkofji Loki imajo precej teŖav s strokovnimi kadri. Ker pa politika nagrajevanja v marsikem vpliva na strokovno strukturo, smo vpraŖali Franca Langerholca, analitika za OD, kakŖna so njihova merila in naċini nagrajevanja.

Gotovo da je podroċje osebnih dohodkov zelo zanimivo za vsakogar izmed nas. Zato je tudi tolikokrat pretreseno, prereŖetano skozi reŖeto in sito. Zelo malokrat pa je pohvaljeno. Vsak sistem delitve osebnega dohodka doŖivlja hitre spremembe, saj je funkcija samoupravnega procesa, dotikajo se ga samoupravni dogovori, predpisi, sindikalna lista in zakonodaja.

Naj kar iskreno povem, da ima tudi naŖ sistem precej lukenj. (Sicer pa bi bilo dobro, ĉe bi kdo pogruntal idealen naċin). Najveċja napaka naŖega naċina nagrajevanja je ta, da ni vsak posameznik v celoti stimuliran tako, da bi dobil prejemke po vloŖenem delu. To pa gotovo vpliva na zadovoljstvo in odnose v TOZD.

Novi Zakon o zdruŖenem delu to podroċje temeljito obdeluje, daje vrsto praktiċnih sugestij in postavlja v ospredje delovni uċinek. To smo delno upoŖevali Ŗe lani, ko smo sprejeli pravilnik o delitvi akontacij OD na podlagi analitskih ocen. Ŗe izpopolnili pa bomo ta naċin z novim Samoupravnim sporazumom o delitvi dohodkov in osebnih dohodkov.

Tu bodo nagrajevani tudi reŖijci po vloŖenem delu. Tako upamo, da bomo dosegli poglobljeno ocenitev vloŖenega dela in nagrado, ki bo ustrezala uspehu in prizadevanjem na vseh delovnih mestih v proizvodnji in reŖiji.

Kljub dobri volji in resnemu prizadevanju pa se zavedamo, da vsega ne bo mogoĉe narediti kvalitetno, precizno in predvsem praktiċno kar ĉez noĉ. Podroċje je zelo zahtevno in Ŗiroko – vsem Ŗeljam pa seveda ni mogoĉe naenkrat ustreĉi. Gotovo bomo postavili nagrajevanje na temelje Zakona o zdruŖenem delu, ki pogloblja delitev pridobljenih dobrin na podlagi vloŖenega dela.

Dotakniti se moram Ŗe posebnih osebnih dohodkov in socialnega vidika te delitve. Delovna mesta niso vsa pod

Franc Langerholec: Vsa komur po vloŖenem delu.

istimi pogoji. Marsikje je delo fiziċno naporno, velika hitrost, slab zrak, Ŗkodljivi hlapi v zraku in Ŗe marsikaj. Tudi tu bo treba marsikaj bolje nagraditi, ĉe Ŗe ne zmoremo odpraviti vseh slabih pogojev na delovnih mestih. Tu je vloŖenega mnogo truda in premagovanja teŖav, ki niso dovolj upoŖevane pri delitvi OD.

Poleg tega pa bo treba vloŖiti veĉ v letovanja in odmor delavcev, ki delajo na teŖjih delovnih mestih. Tople obroke imamo dobro regresirane, to je dobro urejeno. Tudi dopustniŖki regres bo treba deliti Ŗe bolj prilikam primerno. Saj je delavcem z najniŖjimi OD malo pomagano za letovanje z nekaj desetisoĉaki.

Te temelje nagrajevanja bo treba vgraditi tudi v stimulacijo sodelavcev, zaposlenih v Skupnih strokovnih sluŖbah DO. Tudi njihovi osebni dohodki bodo odraz njihovega dela in poslovnega uspeha vseh TOZD. Prav je, da smo vsi zainteresirani za dober poslovni uċinek in po njem tudi nagrajeni.

KF

Inženir Milenkoviĉ pri novi napravi, ki bo sluŖila na montaŖni liniji stereo HI-FI gramofonov.

TOZD TV PRŖAN

Tehniċne sluŖbe sledijo napredku

Izdelava televizorjev je gotovo na podroċju elektrotehnike in elektronike eden najzahtevnejŖih poslov. O tem smo Ŗe mnogo pisali. KakŖne pa so spremljajoĉe dejavnosti te panoge? Kaj in kako delata orodjarna in remont? Ti vpraŖanji smo postavili Josipu Milenkoviĉu, vodji tehniċno-proizvodnega sektorja na PrŖanu. Izĉrпно nam je odgovoril.

Naj vam povem v zaĉetku, da smo sicer sorazmerno dobro opremljeni, vendar je oprema Ŗe zastarela. Polnih 15 let smo zelo malo vlagali v strojno opremo – in jasen je tudi temu ustrezen rezultat: iztroŖenost.

Zato smo v srednjeroĉni plan vnesli nalogo – modernizirati strojni park, tudi ob velikih investicijah. Tako bomo zagotovili kvaliteto izdelkov in veĉjo storilnost proizvodnje.

Trenutno se v naŖi orodjarni najveĉ ukvarjamo z orodji za veĉje gabarite (zunanje dimenzije). Pripravljamo se namreĉ za poglobljeno lastno proizvodnjo plastiċnih ohiŖij za televizorje in gramofonske kovĉke.

Uvajamo tudi novo tehnologijo, ki naj bi dvignila produktivnost. Tako na primer Ŗe uporabljamo metodo erozije – po domaĉe bi temu rekli elektriĉno izŖiganje materialov. V kratkem bomo dobili sodobnejŖe stroje za profilno bruŖenje, kar bo pripomoglo k veĉji preciznosti izdelkov. To moramo investirati, saj na teh izdelkih sloni vsa proizvodnja.

Delamo pa v naŖi orodjarni vsa, tudi zahtevnejŖa orodja za domaĉe potrebe. Tako orodja za izrezovanje (Ŗtance), krivilna orodja in orodja za brizganje plastiċnih mas, poleg teh pa v orodjarni in vzdrŖevanju Ŗe razliĉne naprave, ki jih rabimo v proizvodnji.

Tu je mnogo drobnih inovacij in izpopolnitev, ki so nam potrebne in jih ni mogoĉe nikjer kupiti.

SluŖba vzdrŖevanja je sposobna opraviti vsa vzdrŖevalna dela. Sicer smo jo ob sanaciji malo zmanjŖali, vendar lahko Ŗe v celoti opravlja svojo nalogo. V tem oddelku je zaposlenih 41 ljudi, s Ŗirokim spektrom poklicev: kovinarji, elektrkarji, zidarji in mizarji – pa Ŗe nekateri.

V orodjarni imamo zelo solidno zasedbo dobrih delavcev, le premalo jih je. Temu so malo botrovale tudi notranje teŖave, trenja, pa smo zadnje ĉase marsikaj ugradili. Novih orodjarjev kljub dobrim osebnim dohodkom ni lahko dobiti. NaŖi orodjarji dobro zasluŖijo, nekateri prek 7000 din, pa jih Ŗe ni moĉ dobiti.

Kot sem rekel, nam orodjarjev manjka, zato uslug drugim tovarnam v naŖi orodjarni ne delamo in Ŗe mi naroĉamo marsikako orodje v drugih TOZD.

Mislim, da sem vse bistvene stvari povedal, ĉe pa koga veĉ zanima, pa naj pride pogledat kako in kaj delamo.

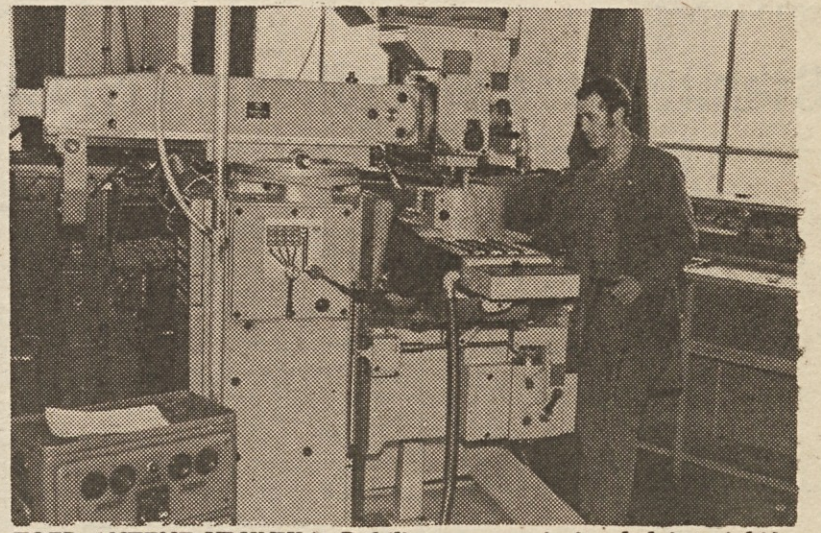
RC

Ivan Vrtnik, dela v orodjarni na brusilnem stroju. Zaupal mi je Ŗeljo, da bi rad Junga – precizni profilni brusilni stroj, namesto ĉeŖke „imitacije“.

DOPIŠUJTE V ISKRO

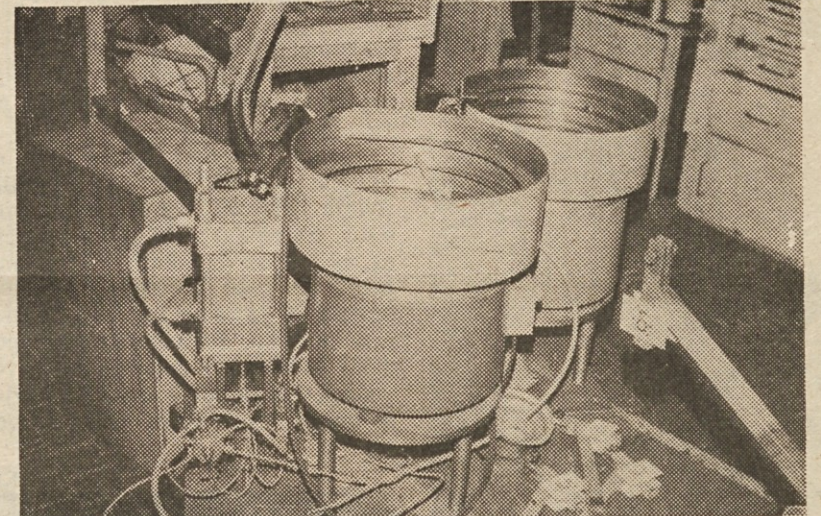
S kamero po TOZD

TOZD ANTENE VRHNIKA: Dobili so nov precizni rezkalni stroj, ki bo sluŖil za zahtevnejŖe obdelave. „Prej smo ĉutili resno vrzel, zlasti pri zahtevnejŖih orodjih“, pravi predsednik DS Janez Jesenovec.

SKUPNE STROKOVNE SLUŖBE: PreŖnji teden so se sreĉali na razgovorih zastopniki IC, TOZD Domaĉi trg in predstavniki tozdv Ŗiroke potroŖnje in Skupnih sluŖb. Pretresli so vpraŖanje izvoza v letu 1978 in ugotovili precejŖnjo rast te dejavnosti.

TOZD TV PRŖAN: Pravkar imajo v delu novo polavtomatsko dodajalno napravo, ki bo sluŖila pri montaŖi sestavnih delov za gramofon. Stroj so projektirali domaĉi konstruktorji in tehnologi. Tudi vse sestavne dele so izdelali v lastni orodjarni.

SKUPNE STROKOVNE SLUŖBE: Komisija za sestavo predloga Samoupravnega sporazuma o dohodku, ĉistem dohodku ter delitev sredstev za OD je na seji preŖnji teden ugotovila, da je predlog vse bliŖe svojemu cilju in bo Ŗel v kratkem v javno razpravo.

TOZD SPREJEMNIKI SEŖZANA: KraŖka narodna igra je balinanje, ali kot sami pravijo – metanje balot. Pred tovarno ni baliniŖĉa, zato imajo nadomestek: metanje ploŖĉic po istih pravilih. Med malico „meĉejo“ vĉasih tudi „na tri kampe“.

INDUSTRIJA ZA TELEKOMUNIKACIJE

Invalidi bodo obiskali Zavod invalidskih delavnic

Aktiv invalidov DO ISKRE Elektromehanike Kranj poleg izletov organizira tudi razne strokovne ekskurzije. Prvi tovrstni izlet pripravljamo za ĉetrtek, 6. oktobra 1977, in sicer v Ponikve, kjer si bomo ogledali Delovno varstveni zavod. V tem zavodu se zaposlujejo in usposabljujejo predvsem teŖje prizadeti invalidi, skoraj iz vseh naŖih republik.

K tej akciji vabimo vse ĉlane naŖega aktiva in tudi vse upokojene invalide. Prijave z vplaĉilom 10 din spre-

jema Mari Stamenkoviĉ, tel. 22-221 interna 2795, do 23. septembra 1977. Odhod bo 6. oktobra ob 15,30 uri, izpred hotela CREINA v Kranju.

Po ogledu zavoda v Ponikvah bo prijateljsko sreĉanje z zabavnim programom. Organizatorji bodo vsem udeleŖencem zagotovili prijetno popoldne. Povratek v Kranj do 21. ure. Vabljeni!

Odbor aktiva invalidov Elektromehanike Kranj

KULTURNI KOLEDAR GORENJSKEGA MUZEJA OD 5. 9. 1977 DO 12. 9. 1977

V Mestni hiŖi je na ogled stalna arheoloŖka, etnoloŖka, kulturnozgodovinska in umetnostnozgodovinska zbirka ter stalna razstava del slovenskega kiparja LOJZETA DOLINARJA. V 2. nadstropju iste stavbe pa si lahko ogledate etnoloŖsko razstavo KMEĀKO GOSPODARSTVO V GORENJSKAVSKI DOLINI.

V petek, 9. septembra, bodo v galerijskih prostorih Gorenjskega muzeja odprli razstavo del dveh likovnikov iz TrŖiĉa. Ob 18: uri bo v PreŖernovi hiŖi otvoritev razstave slikarskih del VINKA HLEBŖA, ob 18,30 pa otvoritev razstave plastik akad. kiparja CENETA RIBNIKARJA.

V baroĉni stavbi v Tavĉarjevi 43 je stalna zbirka NARODNO-OSVOBODILNA BORBA NA GORENJSKEM in republiĖka stalna zbirka SLOVENKA V REVOLUCIJI.

Razstave oz. zbirke so odprte vsak dan, razen ponedeljka in nedelje popoldne, od 10. do 12. in od 17. do 19. ure.

V kasarni Staneta Ŗagarja v Kranju je stalno odprt MUZEJ PREŖERNOVE BRIGADE.

Na Zg. Jezerskem si lahko ogledate restavrirani poznosrednjeveŖki kulturni spomenik „Jenkova kasarna“, ki je opremljen z etnoloŖskim gradivom.

V Stari FuŖini je odprta stalna razstava PLANŖARSKA KULTURA V BOHINJU. Odprta je vsak dan od 8. do 12. in od 16. do 19. ure.

TOZD ANTENE

Stabilnost in dohodkovni odnosi

Priprave na nova samoupravna sporazuma o združevanju v ZP in DO so po TOZD v polnem teku. Na podlagi tez, ki smo jih obravnavali pred dopusti, so se že izkristalizirala nekatera stališča in načela, ki naj bodo osnova združevanja. Kaj mislijo in kaj pričakujejo ob prilagoditvi Zakona o združenem delu smo povprašali nekaj sodelavcev v Antenah na Vrhniki.

SIMON SELJAK, predsednik sindikata:

„Mislim, da bodo novi samoupravni sporazumi poleg nujnih prilagoditev novemu zakonu prinesli več gotovosti in stabilnosti v organizacijo Iskre. Tako se bo nehala „sprehajanje“ v ZP in ven, sprehajanje TOZD po delovnih organizacijah in to bo gotovo koristilo socialni gotovosti delavcev, zaneslivejšemu planiranju – zlasti dolgoročnemu ter zagotovilo večji poslovni uspeh. Pa tudi znotraj DO bo več enotnosti, ker bomo na podlagi izkušenj uzakonili kaj hočemo in pravzaprav razčistili odnose med TOZD in uskladili zahteve do drugih TOZD in delovne organizacije.“

JANEZ JESENOVEC, predsednik DS:

„V novih samoupravnih sporazumih naj se res upoštevajo pripombe nas vseh, da bo ta naš sporazum res odraz volje večine. Poleg tega pa naj

ca? Uredi in znajdi se sam. Upam, da bodo z novim Samoupravnim sporazumom o OD ti „odgovorni tovariši“ tudi stimulirani po učinku svojega dela in tako posredno vezani za proizvodne uspehe. Predvsem pa upam, da bo delež delovne zavesti, ki je neizmerljiv, vedno večji in globlji.“

SILVO IGL, vodja oddelka in član ZK:

„Po mojem mnenju, bodo novi samoupravni sporazumi predvsem uredili delitev dela in uvedli dohodkovne odnose med TOZD, delovno organizacijo in celotno Iskro. Doslej so bile v teh „višjih forumih“ še vedno „budžetske“ težnje. Upamo, da bodo nove zahteve Zakona o združenem delu dobile tudi tu svoj odmev. Saj je

Janez Jesenovec.

uzakonjeno, kar bomo zapisali tudi v pravila o nagrajevanju, da naj tudi strokovne službe prejema OD po sadovih svojega dela.

Seveda kriterijev nagrajevanja ni mogoče precizirati tako, kot pri proizvodnih delavcih. Vendar se da presoditi potrebnost, teže dela in trajanje na vseh delovnih mestih. Pri nas smo začeli že čisto konkretno. Vsakdo opisuje in zapisuje kaj dela, koliko časa in kako. Tako bomo zbrali podatke za ocenitev delovnih nalog. Na podlagi tega pa bomo naredili strokovne opise in nanje vezali osebne dohodke.

KF

Silvo Igl.

Simon Seljak.

se s tema aktoma tudi porazdeli odgovornost na TOZD in skupne službe.

Nad nami v tovarnah visi „Damo-klejev meč“ proizvodnje, od nje in zanjo smo odgovorni in od nje odvisni. Strokovne službe pa so plačane v glavnem neglede na to, kako so opravile svoje naloge. Zato pa je pri nas vse nujno podrejeno proizvodnim uspehom, medtem ko je še marsikje „bo že kako“ kar resen zaključek.

Poglejte tale primer: Na IC – v nabavi sem naročil material, dva meseca ni bilo nobenega odgovora. Ko bi pa ta moral v proizvodnjo, smo telefonirali – zvedeli smo, da je „odgovorni tovariš“ na dopustu. In posled-

Z razgovora o načrtih za nove poti v Sežanski Iskri.
(K članku na 3. strani)

6 ISKRA
Številka 36–10. september 1977

Razvojni dosežki TOZD Upori

Pogled na sedanjo tovarno v Sentjerneju.

V TOZD Upori v Šentjerneju se zelo zavedajo pomena obstoja in dela lastnega razvojnega oddelka. Vedno kvalitetnejše in izvirnejše rešitve so predpogoj za obstoj na tržiščih kljub ostrim mednarodnim konkurenci. Trenutno zelo intenzivno uresničujejo naslednje naloge: pri debeloplastnih vezjih (kjer v najtesnejši povezavi sodelujejo s strokovnjaki Jožefa Stefana) so uspeli poleg čistih razvojnih rezultatov tudi pri vzpostavitvi kvalitetne redne proizvodnje. Pri širšem prodoru te, v SFRJ prve tovrstne proizvodnje, jih močno ovira zastoj pri dobavi ustreznih investicijske opreme zanjo.

TOZD FERITI

Obisk TV ekipe

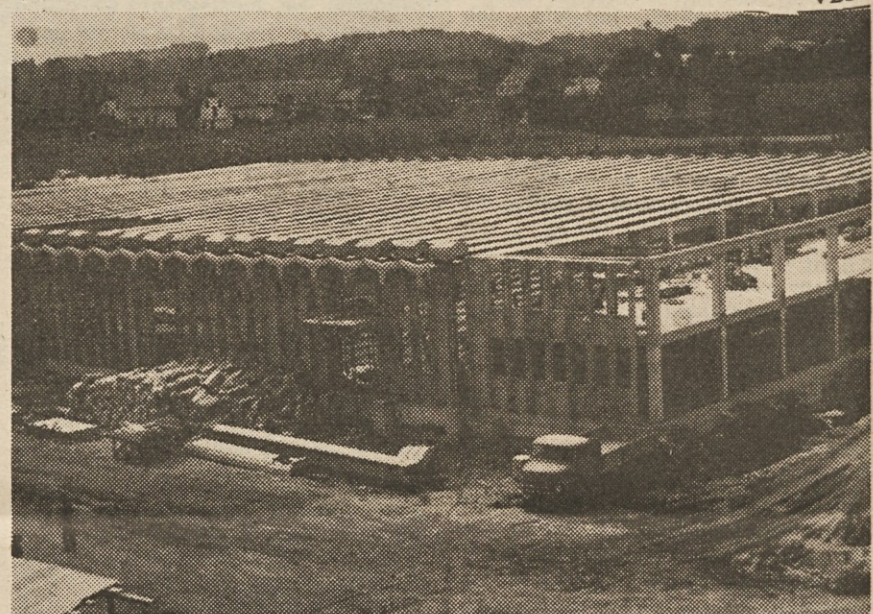
Posneta oddaja o zagotavljanju kakovosti v DO IEZE

Problematika kakovosti izdelkov je obširna, kompleksna in zanimiva ne samo za proizvajalce, pač pa tudi za širšo jugoslovansko javnost. V svoji osrednji informativni oddaji „TV dnevnik“ jo je kot takšno sklenila predstaviti tudi ljubljanska RTV. Tako je našo DO IEZE 31. avgusta obiskala 4-članska snemalna skupina. V TOZD Feriti v Stegnah v Ljubljani je posnela nekaj kadrov na temo zagotavljanja in kontrole kvalitete v proizvodnji feritov – od vhodne do izhodne, preko faz tekoče kontrole kvalitete izdelkov.

Tako so se lahko s celovitim prikazom raznih dejavnikov, ki vplivajo na raven kakovosti proizvodov, seznanili tudi gledalci iz neproizvodnih sredin. Zato ima omenjeni TV prikaz tudi dokajšen izobraževalni pomen. Na zaslonih smo ga lahko spremljali 6. septembra.

VBR

Nadaljnjo vrsto nalog predstavljajo razni tipi nastavljalnih potenciometrov za profesionalo (Ø 8,10, 15 mm), vrtljivi potenciometri za profesionalo, keramične ploščice iz aluminijevega trioksida do dimenzije 5 x 5 kv. cm in debeline 0,7 mm. Tržno zanimivi so tudi tovrstni substrati za izdelavo keramičnih ohišij za LSI vezja.

Gradnja nove tovarne potenciometrov lepo napreduje.

V sodelovanju z Inštitutom za elektroniko in vakuumsko tehniko so sodelavci TOZD Upori razvili tehnološki postopek za izdelavo stabilnih uporov, katerih uporabna plast je kovinska (metalfilm uporov). S temi upori dosega in celo presega kvaliteto, ki jo za tip predpisuje mednarodni standardi. S tem izdelkom iz redne proizvodnje bodo lahko pokrivali pretežni del potreb tržišča po omenjenem izdelku.

Proizvodi, ki so se do sedaj s svojo uvrstitvijo na tržišču najbolje izkazali, so uporabljivi v najrazličnejših smereh sodobne elektronike – to so razna uporabna vezja (za kalkulatorje, elek-

tronske računalnike), precizni delilniki napetosti, posebni visokonapetostni visoko-omski upori za uporabo v meritvah v energetiki, vezja za daljinsko krmiljenje televizorjev v enoti za omenjeno krmiljenje, skupina vezij za barvne televizorje, močnostni upori ter vezja s potenciometri za kinokamere. Razvita pa so tudi hibridna vezja, ki so že v redni proizvodnji. Uporabljiva so v semi-elektronski telefoniji. V razvoju je še vrsta hibridnih vezij za uporabo v primopredajnih napravah.

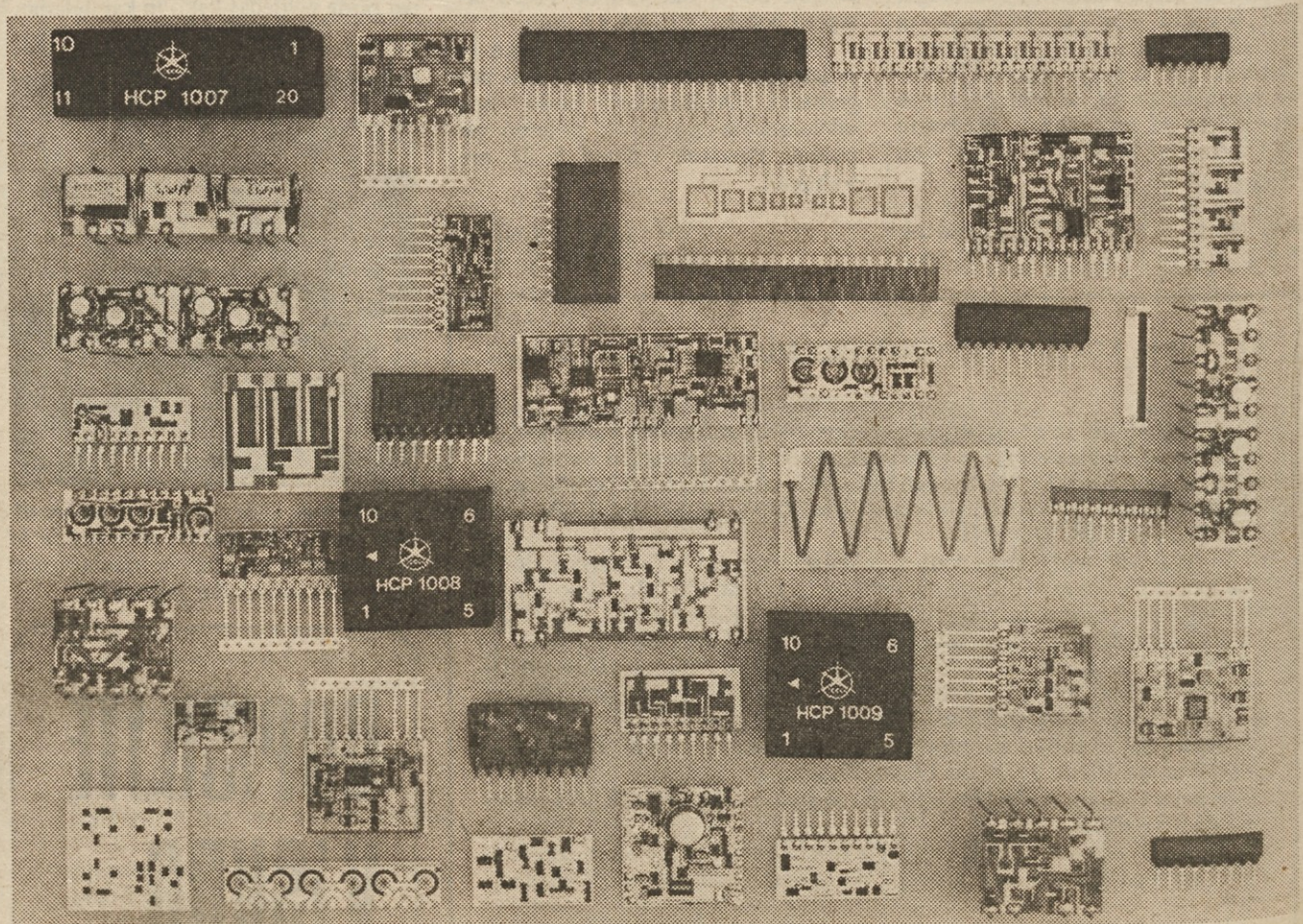
Izdelujejo tudi keramiko iz 96% Al₂O₃ v tehnologiji stiskanja. Na tem programu dela skupina sodelavcev razvojnega oddelka Uporov v povezavi z oddelkom za keramiko in Inštitutu Jožefa Stefana. Usmeritev v to delo je bila pogojena z željo da lahko v lastni hiši izdelujejo substrate za debeloplastna vezja, keramične potenciometre in ostale izdelke, ki jih proizvajajo v tehnologiji stiskanja. Naloga je v zaključni fazi, torej že v redni proizvodnji. Substrate kot plod domačih razvojnih dosežkov tako uspešno uporabljajo in z njimi nadomeščajo uvožene. Tako so se uspešno izognili dolgotrajnim in težavnim uvoznim postopkom, saj se s sodobno tehnologijo lahko hitro prilagodijo potrebam domače proizvodnje po hibridnih vezjih in potenciometrih. Oddelak ima možnost izdelati tehnično in tehnološko najzahtevnejše tovrstne izdelke glede na želje kupcev.

VBR

POPRAVEK:

V 35. letošnji številki glasila „Iskra“ je prišlo do neželube pomote na 1. strani. V članku z naslovom „Polletno poslovanje“ se 3. stavek pravilno glasi: „Na domačem trgu je bila realizirana prodaja z 92% letnega plana.“ Bralcem se zaradi tega vljudno opravičujemo.

Uredništvo.

Prototipi debeloplastnih uporovnih in hibridnih vezij.

TOZD TELA v I. polletju

Tovarna električnih aparatov je letošnje prvo polletje uspešno zaključila, čeprav nekaterih postavk v letnem načrtu ni dosegla v celoti, toda pri tem je treba upoštevati povečanje za letos načrtovanih obveznosti v primerjavi z lanskoletnimi dosežki.

Začnimo kar pri podatku, ki govori o polletnih proizvodnih rezultatih! V TOZD TELA so v prvih šestih mesecih 1977 dosegli 49,8 % načrtovane vrednosti, kar pomeni, da je znašala realizacija nekaj nad 168 milijonov dinarjev, kar pa pomeni z lanskim prvim polletjem za 28,4 % več.

Tudi na področju prodaje so bili v tem obdobju dokaj uspešni, čeprav so v tem obdobju izpolnili 47,7 % letnega prodajnega plana, oz. dosegli realizacijo v višini 161,25 milijonov dinarjev. V primerjavi z lanskim prvim polletjem pa je bila letošnja prodaja za 40,7 % večja.

Po podatkih v polletnem poročilu so v tem času dosegli v TOZD TELA 37,1 % načrtovanega izvoza za leto 1977, vendar so, upoštevajoč neobračunani del izvoza tudi v tem primeru načrtovano vrednost dosegli.

Ta temeljna organizacija združenega dela Industrije za avtomatiko je v polletju dosegla skoraj 165 milijonov dinarjev celotnega prihodka in tako za 90,1 % presešla lansko v enakem obdobju, oz. izpolnila 49,5 % letnega načrta v tem pogledu. Pri tem je porabila 47,7 % za letos načrtovanih porabljenih sredstev in dosegla 64,42 milijonov dohodka, kar predstavlja 52,2 % v letu 1977 načrtovanega dohodka. Vendar pa so pri obveznostih iz dohodka v prvem polletju pod načrtom, ker ni bila obračunana amortizacija nad minimalnimi stopnjami, kot je bilo sicer načrtovano.

TOZD TELA je tako v prvem polletju 1977 dosegla 55,39 milijonov dinarjev čistega dohodka, kar predstavlja glede na letni načrt izpolnitev za 58,8 %. Ustvarjeni čisti dohodek pa so v tem obdobju porabili takole: za osebne dohodke delavcev so porabili nekaj nad 43,6 milijonov dinarjev, preostalih 11,75 % milijonov dinarjev pa na sklade.

Takšne poslovne rezultate so v prvem polletju dosegli pri povprečno 1144 zaposlenih delavcih, kar je le za 7,5 % več kot v lanskem prvem pol-

letju, oz. le 98,8 % načrtovanega števila delavcev za leto 1977. Povečanje števila zaposlenih delavcev gre delno na račun zaposlitve novih sodelavcev, delno pa na račun delavcev, ki so v TOZD glede na reorganizacijo prišli iz skupnih služb industrije. Število na novo zaposlenih delavcev pa se je v tem času najbolj povečalo v obratih te temeljne organizacije združenega dela v Poljčanah in Makolah ter v Dobropolju, manj pa v matični tovarni v Ljubljani.

V prvi polovici letošnjega leta so

Kako so poslovali v PCT

V TOZD Procesna tehnika polletni poslovni rezultati kljub izpolnjenemu načrtu proizvodnje in prodaje, niso bili zadovoljivi, zlasti še, če mislimo na rentabilnost in ekonomičnost poslovanja. Tudi v pogledu produktivnosti rezultati niso kdove kako ugodni.

Sicer pa k nekaterim pokazateljem polletnega poslovanja v tej temeljni organizaciji združenega dela!

V prvem polletju so v TOZD PCT dosegli 19,9 milijonov dinarjev proizvodnje in pri tem izpolnili že 63 % letnega proizvodnega načrta, oz. s takim dosežkom ustvarili za 16 % več kot v prvi polovici lanskega leta.

Nekoliko manj uspešno je bilo polletje v pogledu prodaje. Tu so dosegli vrednost 17,2 milijonov dinarjev, oz. 54,6 % letnega prodajnega načrta, ali za 58,4 % več kot v enakem obdobju preteklega leta.

Glede na specifičnost svoje dejavnosti v TOZD PCT niso načrtovali izvoza v letošnjem letu, na področju uvoza pa so že za 18,3 % presegle letošnji letošnji načrt, kar pomeni v primerjavi z lanskim prvim polletjem povečanje skoraj za petkrat.

V prvem polletju 1977 so zaloge močno narasle, kar nedvomno poslabšuje dosežke te temeljne organizacije na polovici leta.

Z doseženimi 15,24 milijoni dinarjev celotnega dohodka je TOZD Procesna tehnika izpolnila 48,4 % letnega načrta celotnega dohodka, oz. le-tega za 88 % dosegla več kot v prvem pol-

delavci v TOZD TELA imeli povprečni osebni dohodek v višini 4.049 dinarjev, kar predstavlja 98,9 % načrtovanih v letu 1977.

Iz navedenih glavnih pokazateljev je torej razvidno, da je TOZD TELA v prvem letošnjem polletju poslovala zelo uspešno, kar pa še posebej velja v pogledu dosežene akumulacije.

Po takšnih polletnih rezultatih in če ne bo v drugi polovici leta prišlo do kakih izrednih težav, lahko pričakujemo, da bodo svoje letošnje zadolžitve, kljub povečanju nasproti lanskim dosežkom, izpolnili tako, kot predvideva letni načrt, če ne celo še bolje.

— J. C. —

letju minulega leta. Pri tem pa so porabili že 66,9 % načrtovanih sredstev v letnem načrtu, medtem ko je kazalec doseganja za leto 1977 načrtovanega dohodka običal pri 29,8 %.

Pri čistem dohodku so dosegli v tem obdobju 31,5 % izpolnitev letnega načrta, kar je pa še vedno za 140,9 % več kot v prvi polovici leta 1976.

V prvem polletju so imeli v TOZD PCT povprečno zaposlenih 73 sodelavcev, kar je za 6 več kot v lanskem prvem polletju, vendar pa za 10 manj od načrtovanega števila zaposlenih v letu 1977.

Prav tako pod načrtovanimi za letos so bili tudi povprečni osebni dohodki zaposlenih in sicer je znašal povprečni OD na zaposlenega 5.524 dinarjev, kar je le za 149 več kot v prvi polovici 1976, oz. 91,6 % za letos načrtovanega povprečnega osebnega dohodka.

V TOZD Procesna tehnika z doseženimi polletnimi rezultati vsekakor niso preveč zadovoljni in za doseglo boljših končnih dosežkov ob zaključku leta pa najbrž tudi za prihodnje bodo morali vložiti vse napore in marsikaj izboljšati.

— C —

TOZD ORODJA

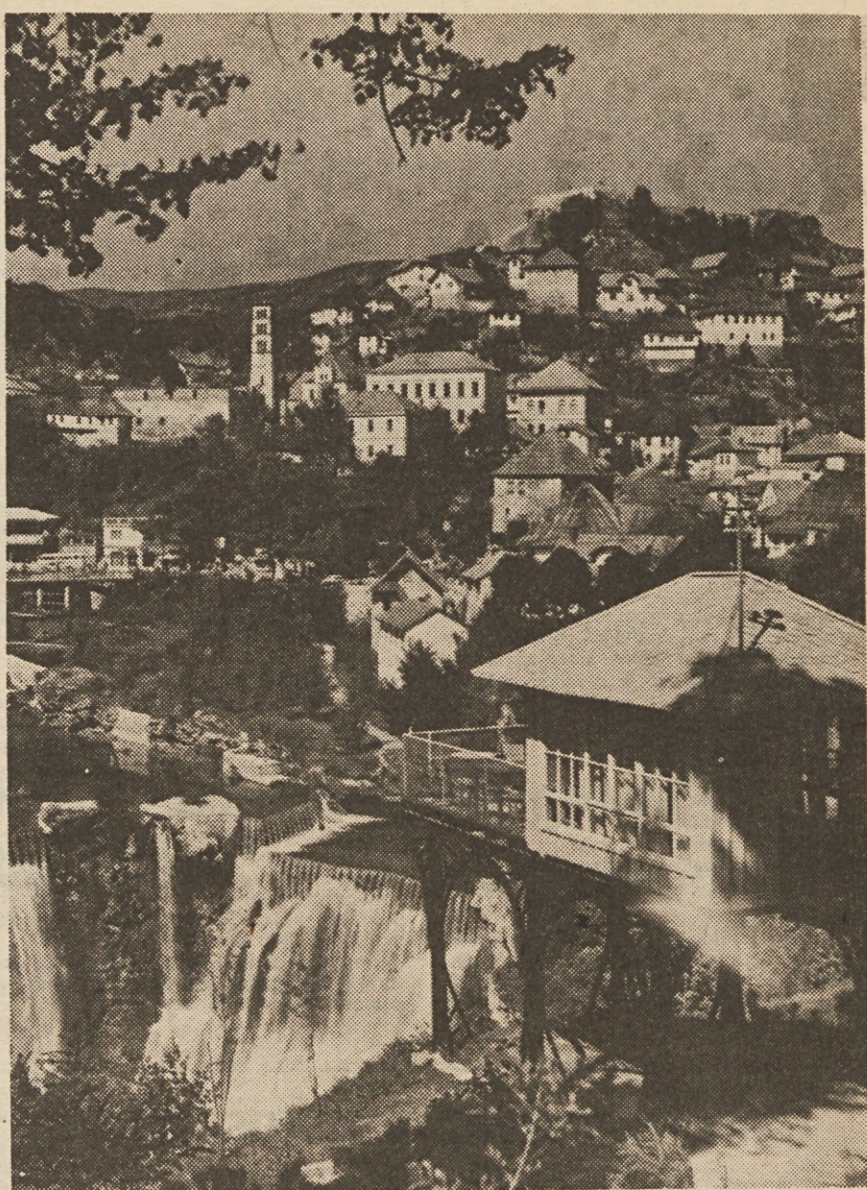
Polletno poslovanje

Polletni dosežki v tej temeljni organizaciji združenega dela Industrije za avtomatiko so bili naslednji: izpolnili so 50,8 % letnega proizvodnega načrta in pri tem dosegli za 38,1 % več kot v lanskem prvem polletju. Pri prodaji so bili še uspešnejši, saj so izpolnili 57,2 % letnega prodajnega načrta, močno pa so zaostali pri izpolnjevanju izvoznega načrta, saj so ga v tem obdobju izpolnili le 6,9 %. Tudi pri uvozu reprodukcijskega materiala so bili v polletju skromni in so ga izpolnili le 7 %. Celotnega dohodka so imeli v šestih mesecih v TOZD Orodja kar za 241,1 % več kot v lanski prvi polovici leta, oz. so letni plan celotnega prihodka izpolnili 54 %. Pri tem pa so porabili že 65,9 % za letos načrtovane porabe sredstev, zato pa so dosegli 46,9 % izpolnitev načrtovanega letnega dohodka, s tem, da so v tem pogledu dosegli realizacijo v višini 7,8 milijonov dinarjev od načrtovanega za l. 1977 v višini 16,6 milijonov dinarjev.

Obveznosti iz dohodka so v tem času realizirali 48,8 % in tako dosegli 6,2 milijonov dinarjev čistega dohodka, oz. 46,4 % načrtovanega v letošnjem letu, ali za 53,6 % več kot v prvi polovici lanskega poslovnega leta. Čisti dohodek so razdelili takole: za osebne dohodke je bilo porabljenih 5,5 milijonov dinarjev, ostalo pa je šlo v sklade.

TOZD Orodja je v prvem polletju 1977 zaposlovala skupno 125 delavcev, kar je sicer za 18 delavcev več kot v lanski prvi polovici leta, vendar pa le 96,2 % za letos načrtovanega števila zaposlenih. Povprečni neto osebni dohodek pa je v tem obdobju znašal 4.817 dinarjev na zaposlenega, kar je za 10,1 % več kot v lanskem enakem obdobju, oz. 91,2 % izpolnitev za letošnje leto načrtovanega povprečnega neto osebnega dohodka.

— C —

Dvodnevni izlet v Bosno

Počitniška skupnost Iskra za delavce Iskre organizira dvodnevni izlet v najpomembnejše bosanske kraje iz NOB.

Izlet je primeren za vse, ki si želijo ogledati ta lepi del naše domovine, ki je med vojno toliko žrtvoval za novo Jugoslavijo. Lahko si boste ogledali zgodovinske znamenitosti in čudovito naravo.

Dvodnevni program zajema:

1. dan — 1. oktober — Odhod iz Kranja ob 4,30 zjutraj izpred hotela Creina in iz Ljubljane ob 5,00 s Trga osvoboditve (nasproti Univerze). Peljali se bomo skozi Novo mesto, preko Gorjancev, Karlovca do Bihaca, kjer bo krajši postanek. Potem bomo nadaljevali pot do Drvarja, kjer si bomo ogledali znamenitosti mesta in Titovo pečino. V Drvarju bomo imeli tudi kosilo, po kosilu bomo nadaljevali pot skozi Bosanski Petrovac, Ključ ter mnoge druge znamenite kraje do Jajca, kjer bomo prenočili.

2. dan — 2. oktober — Po zajtrku ogled kulturnozgodovinskih znamenitosti mesta, nato se bomo peljali do legendarne Kozare, kjer si bomo ogledali prizorišče 3. sovražne ofenzive in spominski muzej. Po kosilu v Prijedoru bomo nadaljevali vožnjo do Jasenovca, kjer si bomo ogledali spominski muzej posvečen žrtvam tega zloglasnega taborišča. Vrnili se bomo preko Zagreba in prišli v poznih večernih urah v Ljubljano in Kranj.

Cena izleta je 750,00 din — v ceno je vračunan prevoz, prenočišče, prehrana (prvi dan kosilo in večerja, drugi dan zajtrk in kosilo), vstopnice za ogled ter vodstvo in organizacija.

Izlet bo v primeru, da bo dovolj prijavitelcev.

Prijavite se na Počitniški skupnosti Iskra, Trg revolucije 3, Ljubljana, štev. telefona 324-765, do 15. septembra 1977.

Plačati morate na žiro račun 50100-601-12066 do odhoda.

Še bomo peli

Moški pevski zbor ISKRA v Elektromehaniki v Kranju je v novi sezoni že pričel z rednimi vajami. Tudi za v prihodnje si je zbor nadel veliko odgovornost na področju pevske kulture. Naši pevci bodo naštudirali nov program, ki bo morda zahtevnejši, vendar pestrejši od dosedanjega. Poleg tega si zbor želi ohraniti tudi podjetje Komunist iz Ljubljane.

Pevski zbor ISKRA si je v letih obstoja že zagotovil častno mesto v kulturnem mediju. To je dokazal na številnih nastopih in koncertih doma in v tujini. Edino kar pevce moti je to, da je premalo članov našega kolektiva vključenih v pevski zbor. Žato ponovno vabijo k zboru vse, ki imajo veselje do zborovskega petja, da se jim pridružijo. Sodelovanje v pevskem zboru je zgolj častno dejanje, vendar po napornem delu še kako koristno in potrebno.

Novi pevci se lahko javijo predsedniku pevskega zbora Jožetu Perdanu na tel. št. 2178, kjer bodo dobili vse potrebne informacije. Vljudno vabljeni!

E. Erzetič

Pevski zbor Iskra na enem izmed zadnjih nastopov.

ISKRA 7
Številka 36-10. september 1977

Prebrali smo za vas

Zelo pomembna komponenta našega koncepta splošnega ljudskega odpora je vsekakor kultura v najširšem smislu te besede. O njeni vlogi, pomenu in sploh bistvu je zelo zanimivo in tehtno spregovoril magister Vojislav Vukičević v knjigi „Kultura in splošni ljudski odpor“, ki jo je pred nedavnim izdalo v slovenskem prevodu časopisno-založniško podjetje Komunist iz Ljubljane.

Knjiga Vojislava Vukičevića zajema prav tiste vidike naše obrambne organiziranosti, kjer se kultura, kulturno življenje in duhovno ustvarjanje v celoti potrjujejo kot bistveni in neizogibni dejavniki. Hkrati naj tudi pripomnimo, da je to tudi prvo delo pri nas, ki nekoliko širše in bolj studiozno obravnava to problematiko. Avtor izhaja iz marksističnih pogledov in naše skupne družbenozgodovinske prakse in si prizadeva dokazati, v kolikšni meri sta kultura in ljudska obramba v socialistični samoupravni družbi socialno med seboj pogojeni in dialektično povezani področji. V tem smislu je nedvomno tudi zelo pomembno prispeval k razjasnitvi in poglobitvi vprašanj, še posebej pomembnih tako za kulturo kot za ljudsko obrambo.

V središče obravnavanja odnosa med kulturo in splošnim ljudskim odporom postavlja človeka kot glavnega subjekta in najvišjo družbeno vrednoto v socializmu ter svobodo človeka kot prvi pogoj za ustvarjanje. Človek, svoboda, ustvarjanje oziroma delo postajajo torej tiste temeljne vrednote, ki določajo odnos do obrambnih ciljev in omogočajo človekovo nepremagljivost v primeru napada. Takšen odnos je edini mogoč v naših socialno-političnih razmerah. Človek je namreč tisti, ki gradi svojo kulturo in s tem tudi sebe, hkrati pa se istovetno z njenimi vrednotami in jih je pripravljen brez pomislekov braniti. In kolikor hitreje in še bolj vsestransko bomo podružljali področji kulture in obrambe, pritegovali v te procese vse delovne ljudi in občane kakor tudi njihove ožje ali širše skupnosti, v toliko bolj bomo — o tem ni nobenega dvoma — kulturno razvitejši in bogatejši, obrambno pa bolj organizirani in močnejši.

Glede na dejstvo, da je problematika tudi v okvirih uresničevanja kulture in splošnega ljudskega odpora zelo kompleksna in široka, si je avtor v resnici zelo prizadeval, da vse to kar najbolj konkretno zajame in predstavi. Toda naravno in objektivno je, da so nekatera vprašanja ostala samo nakazana, nekatera pa sploh niso bila zajeta, kar odpira možnosti in spodbuja potrebo, da se za poglobitev te teme zavzamejo še drugi ustvarjalci in poznavalci naših kulturnih gibanj in obrambnih prizadevanj.

Knjiga je pisana poljudno in hkrati znanstveno dosledno, kar ji je vsekakor v prid in bo tako lahko uspešno služila v širokem okviru vseh naših obrambnih prizadevanj.

Založnica je slovenski izdaji priložila ob koncu še kratek pregled slovenske kulture v narodnoosvobodilnem boju izpod peresa Emila Cesarja. Cesarjev prispevek lepo dopolnjuje knjigo iz upravičenega razloga, saj je bila kulturna dejavnost v enotah narodnoosvobodilne vojske na slovenskem ozemlju med vojno še zlasti bogata ter samo potrjuje avtorjeve ugotovitve in spoznanja, za slovenskega bralca pa je zato delo zagotovo še zanimivejše in tudi v tem smislu konkretniješe.

D.Ž.

Pravica do odškodnine za tehnične izboljšave

Ustavno sodišče Jugoslavije je prejelo vlogo aktiva iznajditeljev, ki so osporavali določbe pravilnika o tehničnih izboljšavah svoje delovne organizacije. V tem pravilniku je namreč določeno, da jim ne pripada odškodnina v smislu čl. 83 in 96 zakona o patentih in tehničnih izboljšavah (Ur. l. SFRJ, št. 44/60 in 24/74), če se po svojem delovnem mestu in karakteristiki svojega dela bavijo s tehničnimi izboljšavami, z racionalizacijo in z njihovo praktično uporabo rezultat njihovega rednega dela, če je delavec poprej prejel ustreznih delovnih nagol in je do rezultata prišel v rednem delovnem času.

Aktiv je poudaril, da zaradi takega pravilnika v zadnjih dveh letih ni bilo nobenega predloga o izboljšavah. Ustavno sodišče je pri oceni predloga ugotovilo, da ta osporavani pravilnik ni protustaven, ne protizakonit, temveč je izrecno v skladu s čl. 96 cit. zakona, in je predlog za uvedbo postopka zavrnilo.

Kaj pravi 83. in 96. člen?
Člen 83 cit. zakona se glasi:
„Avtor tehnične izboljšave ima pravico do pravične odškodnine od organizacije, ki tehnično izboljšavo uporablja“.
Čl. 96 tega zakona se pa glasi:
„Določbe členov 83 do 95 tega zakona ne veljajo:“

1) za predloge za izboljšanje organizacije na področju administracije, knjigovodstva, dokumentacije, statistike in planiranja ter organizacijskih ukrepov na področju prometa in storitev,

2) za predloge strokovnih sodelavcev v znanstvenih raziskovalnih inštitutih in konstrukcijskih birojih, če se nanašajo na projekte, konstrukcije in tehnološke postopke, ki so jih pripravili in izvršili ti strokovni sodelavci v okviru svojih rednih službenih nalog.

3) za predloge, ki pomenijo samo prenos znanih tehničnih izkušenj iz drugih domačih in tujih organizacijskih enot oziroma organizacij z bolj razvito tehniko ali iz strokovne literature.

Predlogi iz prejšnjega odstavka se nagrajujejo po tarifnih in premijskih pravilnikih ustreznih organizacij.

Na podlagi cit. zakonskih predpisov je torej Ustavno sodišče Jugoslavije zavrnilo predlog za uvedbo postopka in razveljavitev pravilnika, kar je predlagal aktiv iznajditeljev.

Odločba ustavnega sodišča se glasi:
„Organizacija združenega dela ima pravico, da ob skrbi za svoje potrebe z aktom predpiše pogoje in postopek in določi odškodnino tudi tistim strokovnim delavcem, ki na svojem delovnem mestu delajo tudi na poslih tehničnih izboljšav.“

S splošnim aktom organizacije združenega dela je možno določiti, da strokovni delavci nimajo pravice do odškodnine za predloge za tehnične izboljšave, ki so jih pripravili in izvršili v okviru izvrševanja rednih delovnih nalog.“

Potrebno bi bilo naše pravilnike, ki govorijo o tem, primerjati s temi zakonskimi določbami in to odločbo.

Priredil CafI

Planina Stador Iskrin rekreacijski center?

Skoraj ni Tolminca, ki ne bi poznal čudovitih pobočij planine Stador, planine, ki se vzpenja nad tem delom Soške doline. Ta konec obronkov gorskega masiva med Krnom in Voglom pa gotovo še bolj poznajo delavci Iskrine AET. Tam so si namreč pred skoraj desetimi leti postavili prijetno planinsko kočjo. Zgradili so jo izključno s prostovoljnimi delom. Sprva je postala kar nekakšen njihov drugi dom — planinsko pribežališče pred hrupom civilizacije v dolini. Priljubljena pa ni bila le med Iskraši, pač pa so jo radi obiskovali tudi drugi planinci. Zato so se v AET odločili, da naj bo kočja odprtega tipa.

Kdo je v AET zakuhal, da so morali kočjo zapreti za tuje goste, ne bi govorili, kakorkoli že, škoda pa je bila

Aktivna rekreacija za naše delavce

V ISKRI — Industriji za telekomunikacije, elektroniko in elektromehanično Kranj se pri čedalje večjem številu delavcev pojavlja telesna in duševna izčrpanost, kronična utrujenost, zmanjšanje delovnih sposobnosti in različne bolezni, ki izvirajo iz dela. Med najvažnejšimi vzroki za vse to so vsekar: zmanjšanje telesne aktivnosti, statične obremenitve na delovnem mestu, neredna ali prebogata prehrana ter številni vsakodnevni psihični stres.

Zato se bo tudi naša delovna organizacija vključila v programirani aktivni oddih, ki ga organizira Športni center Plava laguna v Poreču. Oddih bo v izvensezonskem času od 24. septembra 1977 do 30. aprila 1978.

S programom aktivnega oddiha bo vsem udeležencem omogočeno, da se odpočijejo in razvedrijo v prijetnem okolju Plave lagune in bistveno izboljšajo svoje zdravstveno stanje in funkcionalne sposobnosti. Program se bo izvajal v rekreacijskem centru hotela Delfin v Zelenu laguni. Hotel je B kategorije in ima ambulanto, trim kabine, savne, pokrit bazen in vse potrebne športne terene. Poskrbljeno je tudi za družabno življenje.

Dnevna cena programirane rekreacije znaša 159 din plus turistična taksa (do konca letošnjega leta 2,5 din, od 1. januarja 1978 pa 3 din). V ceno je vključeno: polni penzion v hotelu Delfin, dva zdravniška pregleda, testiranje in dnevno štiri ure športne rekreacije pod strokovnim vodstvom.

Prijave

Vsi tisti delavci naše delovne organizacije, ki menijo, da bi jim tak rekreativni oddih koristil in računajo na finančno udeležbo DO, iz združenih sredstev iz letnega regresa, naj se prijavijo v oddelku za družbene zadeve pri Rajku Kožarju, tel. 2952.

Pozivamo tudi vodstva temeljnih organizacij in sindikalne odbore v TOZD, naj dajo predloge v skladu s kriteriji pravilnika za delitev združenih sredstev iz letnega regresa. Višino dodatnega regresa določa pravilnik o delitvi združenih sredstev iz letnega regresa, ki smo ga sprejeli v vseh temeljnih organizacijah in v DSSS.

ISKRA — glasilo delovnega kolektiva ZP Iskra, industrije za elektroniko, telekomunikacije, elektromehanično, avtomatiko in elemente, Kranj — Urejuje uredniški odbor — Glavni urednik: Bogo Mohor, odgovorni urednik: Dušan Željznov — Izhaja tedensko — Rokopisov ne vračamo — Naslov: Ljubljana, Prešernova 27, telefon 24-905, int. 48 — Tisk: Časopisno-tiskarsko podjetje PRAVICA-DNEVNIK, Ljubljana.

Po mnenju sekretariata za informacije SRS je glasilo oproščeno plačila temeljnega davka od prometa proizvodov.

Planinska kočja TOZD AET Tolmin na planini Stador.

velika. V zadnjih dveh letih obiskujejo kočjo na planini Stador tako v velikem številu le člani AET Tolmin. Ni čudno, kočja ni daleč od Tolmina, saj se do nje lahko pripeljete celo z osebnim avtomobilom po lepi makadamski cesti. Leži na višini nekaj več kot tisoč metrov, obdaja pa jo venec lepih planinskih orjakov — Kobilje glave, tolminskega Triglavca, planine Razor, Vogla, Rodice, Črne prsti, pa spet na drugi strani Krna, itd. Od kočje so lepi planinski izleti, morda pa je najlepši prav proti planini Razor, čez planino Log, in planino pod Kukom.

Od kočje je čudovit razgled od precej oddaljene Svete gore nad Gorico, preko Kolovartara, Matajurja, do planine Sleme in preko Krna, Rdečega roba, Peskov, Vrha nad Škrbino, do Škrbine, Kobilje glave, itd.

Poleg čudovitega razgleda slovi Iskrina planinska kočja na Stadorju tudi po tem, da je v njeni neposredni bližini planšarija. Tolminski Iskraši upajo, da je ne bodo zaprli tako kot mnoge druge planšarije na Slovenskem in da se bodo zvonovi oglašali še dolgo

vrsto let. Pri pastirjih lahko kupite prsten tolminski sir, seveda pa vam bodo postregli tudi s svežim mlekom.

Na AET se dobro zavedajo, prednosti njihove kočje na Stadorju. Zato so že naredili načrte, da bi blizu kočje postavili še tri brunarice. S tem bi lahko planina Stador postala dejansko počitniško — rekreacijski center tako Avtoelektrike, kot celotne Iskre. V sedanjih zidani hiši bi bila kuhinja, večji dnevni prostor ter dvanajst ležišč, v brunaricah pa bi uredili samo ležišča ter manjše dnevne prostore.

Če vas je že morda tale članek navdušil, da bi dan ali dva preživeli v Iskrini kočji na planini Stador, telefonirajte v AET, kjer vam bodo povedali, če je kočja prosta, ali pa vam bodo povedali, kje boste lahko dobili ključke. Seveda boste morali hrano prinesiti s seboj in — ne zamerite mi — pospraviti za seboj. Planinsko kočjo na Stadorju lahko obiščejo in prebivajo v njej vsi Iskraši in je torej za delavce in delavce združenega podjetja Iskra, kot se je beseda udomačila odprtega tipa.

L.D.

Trim tekmovanja v košarki in namiznem tenisu

- ZTKO Ljubljana-Center organizira za delavce v TOZD in krajane v krajevnih skupnostih na področju občine Ljubljana-Center TRIM tekmovanja v košarki.
- Tekmovanje je za moške in ženske ekipe.
- Vse TOZD in KS lahko tekmujejo z eno moško in eno žensko ekipo.
- Tekmovanje bo ob ponedeljkih in četrkih v popoldanskih urah v veliki telovadnici TVD Partizan Tabor, Tabor 13
- Tekmovanja se ne smejo udeležiti registrirani tekmovalci, ki nastopajo v republiškem ali zveznem tekmovanju. Člani iste ekipe morajo biti vsi iz iste TOZD ali KS. Starostne omejitve ni.
- Tekmovanje bo potekalo po ligaškem sistemu. Vse prijavljene ekipe bodo razdeljene v 3 skupine glede na uvrstitev v preteklem letu.
- Vsaka ekipa mora biti športno opremljena (dresi s številkami in športne copate).
- PRIJAVNINA za vsako ekipo znaša 100 din in jo boste nakazali ob pričetku tekmovanja.
- PISMENE PRIJAVE POŠLJITE NAJKASNEJE DO SREDE, 7. SEPTEMBRA 1977, NA NASLOV: Zveza telesnokulturnih organizacij Ljubljana-Center, Celovška 25, z oznako (košarka).
Prijava mora vsebovati:
a) naziv ekipe (posebej za moško in posebej za žensko ekipo)
b) točen naslov in telefonsko številko vodje ekipe na katerega bomo pošiljali vsa nadaljnja pošta
c) točen naslov in telefonsko številko športnega referenta ali organizatorja športne rekreacije v vaši TOZD ali KS.

OPOMBA: Propozicije in urnik tekmovanja boste prejeli pravočasno!

- Zveza telesnokulturnih organizacij Ljubljana-Center razpisuje TRIM tekmovanje v namiznem tenisu.
- Tekmovanje je samo ekipno, za moške in ženske ekipe.
- Vsaka delovna organizacija ali krajevna skupnost lahko prijavi eno ali več moških in ženskih ekip. Starostne omejitve ni.
- Ekipe šteje 3 tekmovalce ali tekmovalke.
- Tekmovanje bo ob sobotah v dopoldanskem, popoldanskem in večernem času v namiznoteniški dvorani kopališča Kodeljevo. S tekmovanjem bomo predvidoma pričeli 1. oktobra 1977.
- Tekmovanje je organizirano za vse delavce v TOZD in krajane v krajevnih skupnostih s področja občine Ljubljana-Center. Tekmovanja se ne smejo udeležiti tisti tekmovalci, ki nastopajo v republiškem ali zveznem merilu.
- PRIJAVNINA za moško ali žensko ekipo je 100 din in jo boste nakazali pred pričetkom tekmovanja.
- PISMENE PRIJAVE POŠLJITE NA GORNJI NASLOV NAJKASNEJE DO SREDE, 14. SEPTEMBRA 1977, z oznako (TRIM).
Prijava mora vsebovati:
a) naziv ekipe (posebej za moško in posebej za žensko)
b) naslov in telefonsko številko vodje ekipe, na katerega bomo pošiljali vsa nadaljnja navodila
c) naslov in telefonsko številko vašega športnega referenta ali organizatorja športne rekreacije.

Opomba: Propozicije, razpored in urnik tekmovanja boste prejeli pravočasno. EKIPJE, KI IMAJO DELOVNE SOBOTE, NAJ DATUME DELOVNIH SOBOT NAPIŠEJO NA PRIJAVO!

Ob poplavi mnenj za in proti dobrim uslugam v naših počitniških domovih so v Iskri na Vrhniki povedali, da so letos njihovi delavci prvič letovali v Iskrinih domovih. Vsi so se pohvalili, da je bilo lepo, domače, solidno postreženo in poceni — kar tudi nekaj velja.

Helena Vogrinčič je z možem letovala v domu v Poreču. „Ne morem prehaliti vzdušja in počitniškega razpoloženja v našem domu. Pa še čudovito vreme in sončna obala — kaj še ljudje hočejo več. Cene so pa tudi vsakomur dostopne,“ je povedala vsa nasmejana.

Petdnevni izlet v ČSSR

Počitniška skupnost ISKRA pripravlja izlet v ČSSR od 24. 9. do 29. 9. 1977

Odhod iz Ljubljane bo 24. 9. ob 3. uri zjutraj s Trga osvoboditve, iz Kranja pa ob 3,30 izpred hotela Creina.

1. dan

Vožnja bo trajala ves dan, med potjo se bomo le za kratek čas ustavili na Dunaju. Zvečer nas čaka sprejem in večerja v Blanskem. Prespali bomo v Brnu na Moravskem.

2. dan

Dopoldne si bomo ogledali Brno, ki je pomembno univerzitetno, trgovsko in industrijsko središče. Nad mestom se dviga mogočen grad iz avstroogrške dobe. Ogledali si bomo tudi mestce Blansko, ki je sicer izrazito industrijsko vendar ima zanimivo umetnostno galerijo. Po kosilu bomo poklepetali z našimi gostitelji, nato pa se bomo odpejali naprej v Prago, kjer bomo tudi prenočili.

3. dan

Dopoldne se bomo odpejali na krožno vožnjo po Pragi. Ker si bomo večino tako ogledali lahko samo od daleč, bo popoldne prost in si bo vsak lahko po lastni izbiri ogledoval spomenike. Praga je prava zakladnica gotskih in baročnih palač in cerkev. Mesto je bilo že za časa Karla IV. in njegovega sina Vaclava v 14. stoletju pomembno umetnostno in univerzitetno središče. Ponovni razcvet je mesto doživelo v 18. stoletju in to značilnost ohranilo do danes.

Reka Vltava deli mesto na dva dela. Na levem bregu se razprostirajo Hradčani — nekdanja kraljeva palača. Še danes je to rezidenca predsednika republike. V Hradčanih je Narodna galerija, ki hrani številna platna zahodnoevropskih mojstrov. Tu je cerkev sv. Vida s kraljevskimi grobnicami in ohranjenimi portreti članov kraljeve družine. Zunanost Hradčanov je v letih 1920—1938 urejal tudi naš arhitekt Jože Plečnik. Pod Hradčani se razprostira Mala strana — stari del mesta z značilnimi ozkimi ulicami in Nikolajevu cerkvijo. Značilen Karlov most, okrašen z baročnimi kipi, nas popelje na desni breg Vltave, kjer se širi Staro mesto, Prašna brana in Višegrad.

Med potepanjem po mestu pa ne bomo pozabili na Švejka in si bomo tudi mi potešili žejo pri Fleku ali U Kaliha.

4. dan

Po zajtrku se bomo odpejali proti severozahodu v znamenito zdravilišče Karlovy Vary. Leta 1958 je zdravilišče slavilo 600-letnico obstoja. Med znanimi obiskovalci tega zdravilišča je tudi ruski car Peter Veliki, Goethe, Schiller, Beethoven, Chopin in tudi Karel Marx. Mesto ima še danes izrazito avstroogrsko podobo. Po kosilu si bomo ogledali še eno zdravilišče — Marianske Lazne.

Ta dan si bomo ogledali še Plzen, kjer bomo tudi prenočili.

5. dan

Zgodaj zjutraj bomo nadaljevali pot proti avstrijsko-češki meji in si na poti ogledali še grad Hluboka. Naš zadnji postanek na Češkem bodo Ceske Budejovice. Po kosilu se bomo odpejali proti meji v Dolni Dvorišče in preko Linza in Visokih tur proti Ljubljani. V Ljubljano bomo prišli v poznih večernih urah.

Cena izleta je 1.900,00 din. Prvi obrok 1.000,00 plačate pri prijavi, drugi obrok pa do 31. oktobra.

Prijavite se lahko v Počitniški skupnosti ISKRA, Trg revolucije 3, telefon 324-765.